

2020 METŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS (metinis)

2021-08- Nr. (3.2E-02)-11K-

I SKYRIUS **BENDROSIOS NUOSTATOS**

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo teisinis pagrindas yra Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, Fiskalinės drausmės įstatymas, Seimo statutas ir kiti biudžeto pajamų gavimą ir programų finansavimą reglamentuojantys teisės aktai. 2020 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, kuriam reikalavimus nustato Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas¹, parengtas vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo² 35 straipsnio nuostata ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintomis Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis³ (toliau – Biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės), atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁴ (toliau – Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas) patvirtintus rodiklius. Valstybės ir savivaldybių biudžetų vykdymo, biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatų vykdymo apskaitos ir ataskaitų sudarymo taisyklės ir formos patvirtintos finansų ministro įsakymu⁵. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklės ir ataskaitų formos patvirtintos finansų ministro įsakymu⁶. Rengiant biudžeto vykdymo ataskaitas dalyvauja Finansų ministerijos struktūriniai padaliniai, kurie pagal kompetenciją teikia reikiamą informaciją ir parengtas atskiras ataskaitas, o Finansų ministerijos Valstybės išdo departamentas (toliau – Valstybės išdo departamentas) parengia valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio rengimo tikslas – parodyti valstybės biudžeto pajamų planų pagal mokesčių ir kitų pajamų rūšis ir išlaidų pagal valstybės funkcines ir ekonomines klasifikacijas vykdymą, pateikti visuomenei informaciją apie vykdomas programas, programų finansavimo šaltinius, asignavimų paskirstymą ir naudojimą, nepanaudojimo priežastis.

Pagal Biudžeto sandaros įstatymo 35 straipsnio nuostatas metinis valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudaromas atsižvelgiant į tam tikrų metų Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtintus rodiklius, panaudotas Vyriausybės rezervo lėšas, perkeltas viršplanines ir

¹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007 m. birželio 26 d. Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais).

² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990 m. liepos d. 30 Nr. I-430 (su pakeitimais ir papildymais).

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁴ Lietuvos Respublikos 2020 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2019 m. gruodžio 17 d. Nr. XIII-2695.

⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 1K-465 „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ (su pakeitimais ir papildymais).

nepanaudotas įmokų į valstybės biudžetą, nurodytų Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 ir 2 punktuose, sumas, skirtas programoms finansuoti.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį rengia Finansų ministerija, remdamasi valstybės biudžeto buhalterinės apskaitos duomenimis – į valstybės biudžetą gautų pajamų ir valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktais biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniais. Metinis ataskaitų rinkinys skelbiamas viešai Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje adresu www.finmin.lrv.lt.

Vadovaudamasi Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 32 straipsnio 3 dalimi, metinį valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį Finansų ministerija teikia Vyriausybei ne vėliau kaip iki kitų metų kovo 15 dienos.

Mokesčių ir kitų įmokų į valstybės ir savivaldybių biudžetus apskaičiavimą ir mokėjimą kontroliuoja Mokesčių administravimo įstatymu⁷ įgaliosios institucijos. Valstybės ir savivaldybių biudžetams priskirtus mokesčius, kitas įmokas ir rinkliavas mokėtojai sumoka į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija arba VMI) ir Muitinės departamento prie Finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas arba Muitinė) pajamų surenkamąsias sąskaitas, iš kurių šios surinktos lėšos kasdien pervedamos į valstybės išdo sąskaitą⁸, savivaldybių sąskaitas ar į kitas sąskaitas, jeigu tai nustatyta kituose teisės aktuose. Europos Sąjungos (toliau – ES), kita tarptautinė finansinė parama ir kitos valstybės biudžetui priskirtos lėšos pervedamos tiesiogiai į valstybės išdo sąskaitą pagal taisykles ir įmokų kodų sąrašą, patvirtintus finansų ministro įsakymu⁹.

Valstybinė mokesčių inspekcija ir Muitinė kas mėnesį pateikia Valstybės išdo departamentui, o kai įmokos tiesiogiai pervedamos į valstybės išdo sąskaitą, Valstybės išdo departamentas parengia pats, finansų ministro įsakymu patvirtintą Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos formą 1-VP su priedais¹⁰. Susumavus šių apyskaitų duomenis kiekvieną mėnesį parengiama suvestinė apyskaita, kurioje nurodomos faktiškai į valstybės biudžetą, savivaldybių biudžetus ir fondus įmokėtos pajamos pagal įmokų rūšis.

Valstybės biudžeto lėšos, skirtos asignavimų valdytojų, jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatoms vykdyti, iš valstybės išdo sąskaitos pervedamos vadovaujantis Valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo sąskaitos taisyklėmis¹¹.

Už valstybės biudžeto programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą, rezultatyvumą ir valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumą ir pateikimą laiku atsakingi asignavimų valdytojai ir ministrų valdymo sričių įstaigų, vykdančių atitinkamo asignavimų valdytojo programas ir turinčių pavaldžių biudžetinių įstaigų, vadovai.

Valstybės kontrolė, vadovaudamasi Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 30 straipsniu, ne vėliau kaip iki kitų metų spalio 1 dienos Vyriausybei ir iki kitų metų spalio 10 dienos Seimui pateikia valstybinio audito išvadas ir audito ataskaitas dėl valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, kurio sudėtinė dalis yra valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys.

⁷ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, 2004 m. balandžio 13 d. Nr. IX-2112 (su pakeitimais ir papildymais).

⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. birželio 20 d. įsakymas Nr. 1K-169 „Dėl valstybės biudžetui priskirtų mokesčių, kitų įmokų ir rinkliavų pervedimo į valstybės išdo sąskaitą“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 1K-429 „Dėl Europos Sąjungos, kitos tarptautinės finansinės paramos ir kitų valstybės biudžetui priskirtų lėšų tiesioginio pervedimo į valstybės išdą taisyklių ir įmokų kodų sąrašo patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. sausio 29 d. įsakymas Nr. 1K-019 „Dėl mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apyskaitos“ (su pakeitimais ir papildymais).

¹¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. liepos 21 d. įsakymas Nr. 195 „Dėl valstybės biudžeto lėšų išdavimo iš valstybės išdo sąskaitos taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

II SKYRIUS

APSKAITOS POLITIKA

Sudarant metinį valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį buvo vadovautasi šiais bendraisiais apskaitos principais:

1. Grynujų pinigų principu – ataskaitose pajamos pripažįstamos, kai pinigai gaunami į sąskaitas, o išlaidos pripažįstamos, kai jos apmokamos.

2. Subjekto principu – apskaitoje registruojama ir ataskaitose rodoma tik valstybės biudžeto asignavimų valdytojų, mokesčių administratorių ir Finansų ministerijos valstybės biudžeto vykdymo informacija.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų plano vykdymo ataskaita (forma Nr. 1) parengiama pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos, Muitinės departamento pateiktas mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitas, taip pat valstybės išdo apskaitos duomenis.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto išlaidų plano vykdymo ataskaitų formų (formos Nr. 2–6) stulpelyje „Planas“ rodomi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinti asignavimų planai, o stulpelyje „Planas su leistiniais patikslinimais“ rodomi patikslinti asignavimų planai, atlikus leistinus patikslinimus, vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo, Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatomis. Stulpelyje „Vykdymas“ rodomi valstybės biudžeto asignavimų valdytojų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų duomenys. Stulpelyje „Patikslinto plano vykdymas, proc.“ rodomas valstybės biudžeto asignavimų valdytojų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų duomenų palyginimas su patikslintu planu procentais.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose rodomas asignavimų panaudojimas išlaidoms, iš jų darbo užmokesčiui, ir turtui įsigyti pagal visus valstybės biudžeto asignavimų valdytojus ataskaitų formose Nr. 2 ir Nr. 3.

Suminė valstybės biudžeto išlaidų plano vykdymo informacija pagal valstybės funkcijas pateikiama ataskaitos formoje Nr. 4, o pagal ekonominę klasifikaciją – ataskaitos formoje Nr. 5.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo panaudojimo ataskaitoje (forma Nr. 6) pateikiami duomenys apie iš Vyriausybės rezervo skirtas ir panaudotas lėšas. Ataskaitoje nurodomi tie asignavimų valdytojai, kuriems pagal atskirus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus buvo skirtos lėšos iš Vyriausybės rezervo.

Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų programoms finansuoti, ir perkeltų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą (pagal asignavimų valdytojus) ataskaita (forma Nr. 7) rengiama pagal mokėtojų tiesiogiai į valstybės išdo banko sąskaitą įmokėtų pajamų įmokų ir pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų programoms finansuoti, duomenis, asignavimų valdytojų pateiktų asignavimų panaudojimo ataskaitų duomenis ir pagal VMI pateiktos apyskaitos apie valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų programoms finansuoti pagal asignavimų valdytojus, duomenis.

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 ir 6 prieduose nurodytos valstybės institucijos ir įstaigos paskirsto ir perveda savivaldybėms valstybės biudžeto specialias tikslines dotacijas. Valstybės institucijų ir įstaigų pateiktų duomenų pagrindu, nurodant dotacijos paskirties pavadinimą, parengta ataskaita (forma Nr. 8).

Valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacijos savivaldybių biudžetams ataskaita (forma Nr. 9) panaikinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. sausio 17 d. įsakymu Nr. 1K-12 „Dėl Finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ pakeitimo“.

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtinta Valstybės investicijų 2020–2022 metų programa. 2020 metų valstybės investicijų programos (pagal investavimo sritis) vykdymo duomenys pateikiami ataskaitos formoje Nr. 10.

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytas Vyriausybės grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitas, valstybės garantijų ir valstybės garantuojamų garantijų institucijų prisiimtų įsipareigojimų pagal garantijas limitai, valstybinių aukštųjų mokyklų ir valstybinių profesinio mokymo įstaigų skolinimosi limitai. Informacija apie limitų vykdymą pateikiama Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi, skolos ir garantuotos skolos limitų ataskaitoje (forma Nr. 1SL).

3. Periodiškumo principu – į biudžetinių metų pajamas įskaitytos įmokos, kurios į VMI, Muitinės departamento ir Valstybės išdo departamento sąskaitas, į kurias mokėtojai įmokas perveda tiesiogiai, pateko iki 2020 metų gruodžio 31 dienos įskaitytinai. Į valstybės biudžeto panaudotus asignavimus įskaitytos lėšos, kurių pervedimo įvykdymo pradžia nustatyta iki gruodžio 31 dienos įskaitytinai.

4. Pastovumo principu – taikomas apskaitos metodas, analogiškas kaip ir ankstesniais metais. Ataskaitų rinkinio rengimo procesas ir Finansų ministerijos nustatytos kontrolės procedūros iš esmės nepakito.

5. Piniginio mato principu – informacija ataskaitose ir aiškinamojo rašto prieduose išreikšta tūkstančiais eurų su vieno ženklo po kablelio tikslumu. Atskirose ataskaitose dėl skaičių apvalinimo galimi nedideli skaičių nuokrypiai. Ataskaitų aiškinamojo rašto aprašomojoje dalyje ir lentelėse sumos pateikiamos milijonais eurų su vienu ženklu po kablelio.

6. Palyginimo principu – aiškinamajame rašte pateikiama ankstesnių metų valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų informacija palyginimui.

III SKYRIUS

VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMŲ PLANO VYKDYMAS

2020 metų valstybės biudžeto pajamų (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų) planas vykdytas 90,7 proc. – gauta 8 664,3 mln. eurų (883,6 mln. eurų mažiau nei planuota). 2020 metais planuota kartu su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis į valstybės biudžetą surinkti 11 530,3 mln. eurų pajamų, planas vykdytas 95,4 proc. – į valstybės biudžetą gauta 10 996,3 mln. eurų pajamų.

Mažesnes nei planuota valstybės biudžeto pajamas lėmė COVID-19 viruso plitimo neigiamas poveikis ekonomikai bei mokesčių mokėtojams ir poveikiui mažinti taikytos mokestinės pagalbos priemonės.

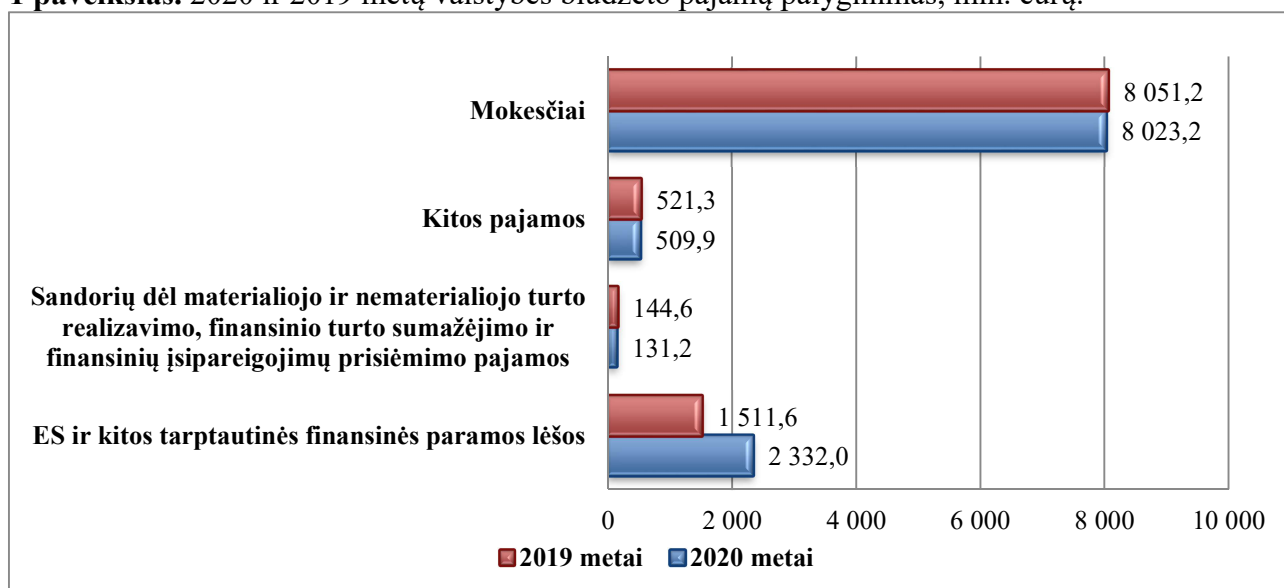
1 lentelė. 2020 metų valstybės biudžeto pajamų plano vykdymas, mln. eurų.

	2019 m. pajamos faktas	2020 m. pajamų planas	2020 m. pajamos faktas	2020 m. pajamų plano įvykdymas		2020 m. palyginimas su 2019 m.	
				+/-	%	+/-	%
Valstybės biudžeto pajamos be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos	8 717,1	9 547,9	8 664,3	-883,6	90,7	-52,8	-0,6
ES ir kita tarptautinė finansinė parama	1 511,6	1 982,4	2 332,0	349,7	117,6	820,4	54,3
Valstybės biudžeto pajamos, iš viso	10 228,7	11 530,3	10 996,3	-534,0	95,4	767,6	7,5

Šaltinis: Finansų ministerija

Didžiausią visų valstybės biudžeto pajamų dalį sudaro pajamos iš mokesčių (2020 metais – 73,0 proc.). Palyginti su 2019 metais, 2020 metais šių pajamų gauta 28,1 mln. eurų arba 0,3 proc. mažiau. Kitos pajamos, kurias sudaro turto pajamos, pajamos už prekes ir paslaugas, pajamos iš baudų, konfiskacijos ir kitos įmokos, 2020 metais sudarė 4,6 proc. visų pajamų, jų buvo gauta 11,4 mln. eurų, arba 2,2 proc. mažiau nei 2019 metais. Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo, finansinio turto sumažėjimo ir finansinių įsipareigojimų prisiėmimo pajamos sudarė 1,2 proc. visų pajamų, jų buvo gauta 13,3 mln. eurų, arba 9,2 proc. mažiau nei 2019 metais. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos 2020 metais sudarė 21,2 proc. visų valstybės biudžeto pajamų, jų 2020 m. palyginti su 2019 m. gauta 820,4 mln. eurų, arba 54,3 proc. daugiau.

1 paveikslas. 2020 ir 2019 metų valstybės biudžeto pajamų palyginimas, mln. eurų.

Šaltinis – Finansų ministerija

2020 metų pajamų surinkimo pagal pagrindines valstybės biudžeto pajamų rūšis palyginimas su 2019 metais pateiktas 2 lentelėje.

2 lentelė. 2020 ir 2019 metų valstybės biudžeto pajamų palyginimas, mln. eurų

Pajamų rūšis	Gauta pajamų 2019 m.	Gauta pajamų 2020 m.	2020 m. gautų pajamų palyginimas su 2019 m.	2020 m. pajamų surinkimo pokytis palyginti su 2019 m., proc.
Mokesčių pajamos	8 051,2	8 023,2	-28,1	-0,3
Gyventojų pajamų mokestis	1 825,8	1 886,8	61,0	3,3
Pelno mokestis	759,1	779,7	20,5	2,7
Nekilnojamojo turto mokestis	2,9	5,1	2,3	78,7
Pridėtinės vertės mokestis	3 775,9	3 574,4	-201,5	-5,3
Atskaitymai nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą	26,2	24,4	-1,8	-6,8
Akcizai	1 487,1	1 558,9	71,9	4,8
Loterijų ir lošimų mokesčiai	18,6	17,2	-1,4	-7,8
Transporto priemonių mokesčiai	20,1	36,1	16,0	79,7
Mokesčiai už aplinkos teršimą	13,2	12,9	-0,3	-2,2
Tarptautinės prekybos ir sandorių mokesčiai	122,3	127,6	5,3	4,3
Kitos pajamos	521,3	509,9	-11,4	-2,2
Turto pajamos	186,1	209,6	23,5	12,7
Palūkanos už paskolas	4,1	4,1	0,0	0,1
Palūkanos už indėlius, depozitus, sąskaitų likučius ir vertybinius popierius	6,4	1,5	-4,9	-76,8
Lietuvos banko pelno įmokos	12,7	13,8	1,1	8,4
Dividendai ir valstybės įmonių pelno įmokos	137,2	165,6	28,4	20,7
Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius	18,4	18,3	-0,1	-0,7
Angliavandenilių išteklių mokestis	2,6	1,5	-1,1	-41,5
Mokestis už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise	4,6	4,8	0,2	4,6
Pajamos už prekes ir paslaugas	237,6	209,3	-28,3	-11,9
Biudžetinių įstaigų pajamos už prekes ir paslaugas	97,9	89,8	-8,2	-8,3
Pajamos už ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą	5,8	5,1	-0,8	-13,1
Konsulinis mokestis	25,1	10,5	-14,6	-58,1
Žyminis mokestis	10,3	9,6	-0,7	-6,6
Rinkliavos	42,1	37,5	-4,6	-10,9
Kitos pajamos	56,4	56,8	0,4	0,8
Pajamos iš baudų, konfiskuoto turto ir kitų netesybų	50,7	61,9	11,2	22,1
Kitos neišvardytos pajamos	46,9	29,0	-17,8	-38,1
Materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos	138,4	128,7	-9,7	-7,0
Finansinio turto sumažėjimo pajamos (finansinio turto pardavimas / grįžusios finansinės investicijos)	6,2	2,6	-3,6	-58,6
Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	1 511,6	2 332,0	820,4	54,3
IŠ VISO	10 228,7	10 996,3	767,6	7,5

*Šaltinis – Finansų ministerija

Toliau pateikiami valstybės biudžeto pajamų iš **pagrindinių mokesčių** surinkimo užduočių vykdymą lėmę veiksniai ir analizė.

PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS

Per 2020 metus buvo gauta **3 574,4 mln. eurų** pajamų iš PVM. 2020 metų planas vykdytas 86,2 proc., į biudžetą gauta 574,5 mln. eurų mažiau nei planuota. 2020 m. palyginti su 2019 m. į valstybės biudžetą įplaukė 201,5 mln. eurų, arba 5,3 proc., mažiau pajamų iš PVM.

3 lentelė. VMI ir Muitinės administruojamos pajamos iš PVM, mln. eurų

Pajamos iš PVM	2019 m. faktas	2020 m. planas	2020 m. faktas	Fakto pokytis (+,-) %		Plano įvykdymas (+,-) %	
Vidaus vartojimo ir importo PVM, administruojamas VMI	3739,6	4109,0	3538,5	-201,2	-5,4	-570,5	86,1
Importo PVM, administruojamas Muitinės	36,3	39,8	35,9	-0,4	-1,0	-3,9	90,1
Iš viso	3775,9	4148,8	3574,4	-201,5	-5,3	-574,5	86,2

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pajamų iš PVM surinkimui įtakos turėję veiksniai:

- Dėl COVID-19 viruso plitimo neigiamo poveikio ekonomikai ir nuo 2020 m. kovo 16 d. verslui taikomų mokesstinės pagalbos priemonių mokesčių mokėtojų, kuriems buvo suteikta galimybė atidėti VMI administruojamų PVM prievolių mokėjimus be delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų, šio mokesčio atidėjimai 2021 m. sausio 1 d. sudarė 561,1 mln. eurų.
- Bendra VMI ir Muitinei deklaruotų sandorių vertė 2020 m., palyginti su 2019 m. (laikotarpis prilygintas PVM sumokėjimo laikotarpiui), sumažėjo 1,1 proc. arba 1,2 mlrd. eurų, iš jų apmokestinamųjų sandorių vertė padidėjo 0,5 proc. arba 374 mln. eurų. Bendra VMI ir Muitinės administruojama deklaruota PVM prievolė nagrinėjamą laikotarpį padidėjo 7,1 proc. arba 270,8 mln. eurų. Prie ganėtinai spartaus bendros deklaruotos PVM prievolės augimo prisidėjo nedidėjęs deklaruotas grąžintinas PVM (sumažėjo 0,2 proc. arba 5,2 mln. eurų), iliustruojantis pristabdytas įmonių investicijas ir smukusį eksportą. Tuo tarpu deklaruotas mokėtinas PVM, indikuojantis įmonių ekonominį aktyvumą vidaus rinkoje, per minėtą laikotarpį augo 4,3 proc. arba 265,6 mln. eurų.

4 lentelė. VMI ir Muitinei deklaruoti PVM duomenys, mln. eurų ir proc.

	Su PVM susiję duomenys, atitinkantys 2019 m. sumokėtą PVM	Su PVM susiję duomenys, atitinkantys 2020 m. sumokėtą PVM	Pokytis; (+,-) %	
Bendra deklaruotų sandorių vertė, iš jų:	117 797,1	116 555,9	-1 241,2	-1,1
PVM deklaracijose deklaruoti apmokestinamieji sandoriai ir Muitinei deklaruota apmokestinamoji PVM prekių vertė	68 410,7	68 784,7	374,0	0,5
Deklaruota bendra PVM prievolė, iš jos:	3 794,2	4 065,0	270,8	7,1
Deklaruotas mokėtinas PVM	6 169,0	6 434,7	265,6	4,3
Deklaruotas gautinas PVM	2 374,8	2 369,7	-5,2	-0,2

Šaltinis – Finansų ministerija.

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS

Gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) į valstybės biudžetą per 2020 m. gauta **1 886,8 mln. eurų**. Palyginti su planu, gauta 111,1 mln. eurų, arba 5,6 proc., mažiau. Palyginti su 2019 m., gauta 61,0 mln. eurų, arba 3,3 proc., daugiau.

Pagrindiniai GPM surinkimo pokyčius lėmę veiksniai:

- COVID-19 viruso sukeltos krizės neigiamai paveikti užimtumo rodikliai. Remiantis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos gaunamais operatyviais įdarbinimo ir atleidimo duomenimis, 2021 m. sausio 1 d. šalyje buvo 1 227,8 tūkst. darbuotojo statusą turinčių asmenų, palyginti su 2020 m. sausio 1 d., darbuotojų skaičius sumažėjo 5,4 tūkst., arba 0,4 proc. Statistikos departamento duomenimis, 2020 metais nedarbo lygis Lietuvoje sudarė 8,5 proc. ir buvo 2,2 procentinio punkto didesnis nei 2019 metais.

- Vidutinio darbo užmokesčio augimas. Statistikos departamento duomenimis, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, įskaitant individualiąsias įmones, 2020 metais siekė 1 428,6 euro ir, nepaisant COVID-19 viruso sukeltų sunkumų darbo rinkoje, lyginant su 2019 metų vidutiniu darbo užmokesčiu padidėjo 10,2 proc. Vidutinio darbo užmokesčio augimą palaikė nuo 2020 m. sausio 1 d. 9,4 proc. padidinta minimali mėnesinė alga (nuo 555 eurų iki 607 eurų) bei itin spartus atlyginimų didinimas viešojo sektoriaus darbuotojams (12,5 proc.).

- Nuo COVID-19 nukentėjusiems mokesčių mokėtojams taikytos pagalbos priemonės. Mokesčių mokėtojų, kuriems buvo suteikta galimybė atidėti GPM prievolių, susidariusių nuo 2020 m. kovo 16 d. iki gruodžio 31 d., mokėjimus be delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų, šio mokesčio atidėjimai 2021 m. sausio 1 d. sudarė 134,7 mln. eurų. Užimtumo tarnybos duomenimis subsidijų už prastovos laiką darbdaviams per 2020 m. balandžio–gruodžio mėn. išmokėta 183 mln. eurų, o subsidijos darbo užmokesčiui mokėti po prastovų (darbdaviams nutraukusiems prastovas, neskelbusiems prastovų, tačiau nukentėjusiems nuo COVID-19 ar įdarbinus remiamus bedarbius) tuo pačiu laikotarpiu – 545,9 mln. eurų.

- Reikšmingai išaugę GPM grąžinimai gyventojams už 2019 metus. Iš viso per 2020 m. gyventojams grąžinta 181,7 mln. eurų GPM permokų, t.y. 58 mln. arba 46,9 proc. daugiau nei per 2019 m. Tam įtakos turėjo padidėjusi metų eigoje gyventojų pilnai neišnaudoto neapmokestinamojo pajamų dydžio apimtis, 2019 m. nuo 15 proc. iki 20 proc. padidintas GPM tarifas, lemiantis grąžinimų už patirtas išlaidas, kuriomis gyventojai gali susimąžinti apmokestinamąsias pajamas, dydį, beveik trečdaliu išaugusi patirtų lengvatinių išlaidų suma bei praplėstas tokių lengvatinių išlaidų sąrašas.

- Neapmokestinamojo pajamų dydžio pokyčiai. Nuo 2020 m. sausio 1 d. maksimalus taikytinas mėnesio neapmokestinamųjų pajamų dydis (toliau – NPD) padidėjo nuo 300 eurų iki 350 eurų per mėnesį, o nuo liepos 1 d. – iki 400 eurų per mėnesį (suteikiant galimybę šį dydį darbdavio ir darbuotojo susitarimu pritaikyti atgaline data ir už pirmąjį 2020 m. pusmetį). Preliminariu vertinimu, dėl šių NPD didinimų 2020 metais negauta apie 142 mln. eurų pajamų iš GPM. Kartu nuo 2020 m. sausio 1 d. buvo reikšmingai padidintas ir NPD neįgaliesiems – priklausomai nuo neįgalumo lygio jis didėjo nuo 353 eurų iki 645 eurų ir nuo 308 eurų iki 600 eurų. Dėl šio didinimo preliminariu vertinimu 2020 metais negauta apie 15 mln. eurų pajamų iš GPM.

AKCIZAI

Per 2020 metus į valstybės biudžetą surinkta **1 558,9 mln. eurų** akcizų. Palyginti su 2019 metais į valstybės biudžetą pervesta 71,9 mln. eurų, arba 4,8 proc. daugiau pajamų iš akcizų. 2020 m. pajamų iš akcizų planas vykdytas 96,8 proc. ir į biudžetą gauta 51,9 mln. eurų pajamų mažiau nei planuota.

5 lentelė. VMI ir Muitinės administruojamos pajamos iš akcizų, mln. eurų ir proc.

	2019 m. faktas	2020 m. planas	2020 m. faktas	Fakto pokytis		Plano įvykdymas	
				(+,-)	%	(+,-)	%
VMI	1 465,5	1 587,5	1 537,7	72,2	4,9	-49,7	96,9
Muitinė	21,5	23,3	21,2	-0,4	-1,6	-2,1	90,8
Iš viso	1 487,1	1 610,8	1 558,9	71,9	4,8	-51,9	96,8

Šaltinis – Finansų ministerija.

Nors pirmuosius tris mėnesius akcizų pajamų planas buvo vykdomas, tačiau dėl COVID-19 viruso plitimo įvestas karantinas ir verslo apribojimai turėjo neigiamą poveikį balandžio–birželio mėn. pajamoms (gauta 61,8 mln. eurų, arba 16 proc. mažiau nei planuota). Liepos–gruodžio mėn. akcizų pajamų gauta 6,7 mln. eurų (0,8 proc.) daugiau nei planuota.

Pagrindiniai veiksniai, turėję įtakos pajamų iš akcizų surinkimui, yra:

- Mažesnės nei buvo prognozuota variklių benzino, dyzelinių degalų, suskystintų automobilių dujų bei cigarečių pardavimų didmeninėje rinkoje apimtys. Ypač ženklus neigiamas poveikis pardavimo apimtims buvo įvedus karantiną pavasarį: 2020 m. kovo–gegužės mėn., palyginti su 2019 m. kovo–gegužės mėn., benzino pardavimo apimtys susitraukė 19,6 proc., dyzelinių degalų – 10,9 proc., suskystintų dujų – 25,5 proc., cigarečių – 20,6 proc. Pasibaigus karantinui, benzino ir dyzelinių degalų pardavimai ėmė augti, o cigarečių ir suskystintų dujų – krito nuosaikiau. Dėl lapkričio mėnesį įvesto karantino ženklesnių pokyčių nebuvo stebima: 2020 m. birželio–lapkričio mėn., palyginti su atitinkamu laikotarpiu pernai, benzino pardavimai didėjo 5 proc., dyzelinių degalų – 3,8 proc.; cigarečių pardavimai mažėjo 0,1 proc., suskystintų dujų – 7,3 proc. Bendram cigarečių pardavimų mažėjimui nagrinėjamu laikotarpiu reikšmingos įtakos taip pat turėjo ir pakaitumą turinčių alternatyvių kaitinamojo tabako produktų populiarumo augimas: nagrinėjamu laikotarpiu jų pardavimai išaugo 1,5 karto, o perskaičiavus augimą vienetais, iš dalies kompensavo kritusią cigarečių pardavimų apimtį.

- COVID-19 paveiktų mokesčių mokėtojų sprendimai atidėti akcizų mokėjimus. Mokesčių mokėtojų, kuriems buvo suteikta galimybė atidėti VMI administruojamų akcizų prievolių, susidariusių nuo 2020 m. kovo 16 d. iki gruodžio 31 d., mokėjimus be delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų, šio mokesčio atidėjimai 2021 m. sausio 1 d. sudarė 24,4 mln. eurų.

- Didesni akcizų tarifai ir pardavimai. Nagrinėjamu laikotarpiu pajamų iš akcizų surinkimui teigiamos įtakos turėjo padidinti akcizų tarifai benzinui, dyzeliniams degalams, žemės ūkyje naudojamam žymėtam dyzelinui (nuo 2020 m. sausio 1 d.), tabako produktams ir etilo alkoholiui (nuo 2020 m. kovo 1 d.) bei 2019 m. gruodžio mėn.–2020 m. lapkričio mėn., palyginti su 2018 m. gruodžio mėn.–2019 m. lapkričio mėn., augę vyno ir kitų fermentuotų gėrimų, etilo alkoholio, cigarų ir cigarilių, rūkomojo tabako ir kaitinamojo tabako produktų, elektroninių cigarečių skysčio, dyzelino, žemės ūkyje naudojamo žymėto dyzelino pardavimai didmeninėje rinkoje.

6 lentelė. Pajamų iš akcizų surinkimas pagal akcizais apmokestinamų prekių grupes, mln. eurų

Akcizais apmokestinamų prekių grupė	2019 m. faktas	2020 m. faktas	Fakto pokytis	
			+ / -	%
IŠ VISO AKCIZŲ, iš jų:	1 487,1	1 558,9	71,9	4,8
už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus, iš jų:	362,7	384,0	21,3	5,9
už vyną ir kitus fermentuotus gėrimus	40,2	43,2	3,0	7,4
už tarpinius produktus	7,5	6,8	-0,7	-9,3
už etilo alkoholį	214,5	235,6	21,1	9,8

Akcizais apmokestinamų prekių grupė	2019 m. faktas	2020 m. faktas	Fakto pokytis	
			+ / -	%
už alų	100,4	98,4	-2,0	-2,0
už apdorotą tabaką ir už kaitinamojo tabako produktus*, iš jų:	295,9	307,0	11,1	3,7
už cigaretes	279,0	275,4	-3,7	-1,3
už cigarus ir cigariles	3,5	4,9	1,4	40,1
už rūkomąjį tabaką ir už kaitinamojo tabako produktus*	13,4	26,8	13,4	99,9
už elektroninių cigarečių skystį	0,8**	1,3	0,4***	
už energinius produktus, iš jų:	825,9	865,1	39,2	4,7
už variklių benzina, jo pakaitalus ir priedus	144,5	153,9	9,3	6,5
už gazolius, jų pakaitalus ir priedus (įskaitant žemės ūkio veikloje naudojamus gazolius)	648,6	683,9	35,3	5,4
už suskystintas dujas, skirtas automobiliams	26,7	21,6	-5,1	-19,2
už kitus energinius produktus	6,0	5,7	-0,3	-4,4
už elektros energiją	1,8	1,5	-0,2	-12,9

Šaltinis – Finansų ministerija (suvestiniai VMI ir muitinės duomenys).

*Nuo 2019 m. kovo 1 d. įsigaliojusiomis Akcizų įstatymo pataisomis kaitinamojo tabako produktai išskirti kaip atskira akcizinių prekių grupė (iki tol buvo priskirti apdoroto tabako grupei priklausančiam rūkomajam tabakui).

**Duomenys apima 2019 m. balandžio-gruodžio mėn. laikotarpį.

***2020 m. balandžio-gruodžio mėn. palyginti su atitinkamu laikotarpiu 2019 m., pajamų gauta 0,2 mln. eurų daugiau.

7 lentelė. Akcizais apmokestinamų prekių pardavimai

Akcizais apmokestinamų prekių grupė	Mato vienetai	2018 m. gruodžio mėn.- 2019 m. lapkričio mėn.	2019 m. gruodžio mėn.- 2020 m. lapkričio mėn.	Pokytis	
				+ / -	%
Vynas ir kiti fermentuoti gėrimai	Kiekis, hektolitrais	336 012	378 534	42 523	12,7
Tarpiniai produktai	Kiekis, hektolitrais	30 265	28 267	-1 998	-6,6
Etilo alkoholis	Kiekis, gryno alkoholio hektolitrais	121 579	123 363	1 784	1,5
1% alus	Kiekis, hektolitrais	11 820 246	12 170 260	350 014	3,0
Cigaretės	Kiekis, tūkst. vnt.	2 625 843	2 454 909	-170 934	-6,5
Cigarai ir cigarilės	Kiekis, kg	88 282	110 831	22 549	25,5
Rūkomasis tabakas ir kaitinamojo tabako produktai	Kiekis, kg	196 079	262 518	66 439	33,9
Elektroninių cigarečių skystis	Kiekis, litrais	6 993*	9 859		18,3**
Variklių benzinas	Kiekis, tūkst. litrų	332 572	330 875	-1 697	-0,5
Dyzelinas	Kiekis, tūkst. litrų	1 824 634	1 826 322	1 688	0,1
Žymėtas dyzelinas žemės ūkio reikmėms	Kiekis, tūkst. litrų	283 851	298 110	14 260	5,0
Suskystintos automobilių dujos	Kiekis, tonomis	88 074	78 591	-9 483	-10,8

Šaltinis – VMI.

*Duomenys apima 2019 m. kovo-lapkričio mėn. laikotarpį.

**Palyginamosiomis sąlygomis (2020 m. kovo-lapkričio mėn., palyginti su 2019 m. kovo-lapkričio mėn.)

PELNO MOKESTIS

Pelno mokesčio į valstybės biudžetą per 2020 metus gauta **779,7 mln. eurų**. Palyginti su planu, gauta 81,6 mln. eurų, arba 9,5 proc., mažiau. Palyginti su 2019 metais pelno mokesčio gauta 20,5 mln. eurų, arba 2,7 proc., daugiau.

Pagrindiniai veiksniai, turėję įtakos pelno mokesčio pajamoms:

- Avansinio pelno mokesčio gauta mažiau nei planuota. Per kovo, birželio, rugsėjo ir gruodžio mėnesius, suėjus avansinių pelno mokesčio įmokų mokėjimo terminams (rugsėjo mėnesį – ir metinio pelno mokesčio už 2019 m. finansinius rezultatus terminui), gauta 742,8 mln. eurų pelno mokesčio, t.y. 11,2 proc. (93,9 mln. eurų) mažiau nei planuota dėl mažesnių nei tikėtasi avansinio pelno mokesčio įmokų. Prie mažesnių nei planuota pajamų iš avansinio pelno mokesčio prisidėjo dviem savaitėmis pavėlintas pirmosios avansinio pelno mokesčio deklaracijos pateikimo terminas. Pastarasis davė įmonėms laiko įsivertinti galimus 2020 metų pelningumo pasikeitimus ir optimizuoti avansinio pelno mokesčio įmokų mokėjimą pakeičiant pelno mokesčio avanso apskaičiavimą iš paremto ankstesnių metų veiklos rezultatais į apskaičiuotą pagal numatomą einamųjų metų pelną.
- COVID-19 paveiktų įmonių sprendimai atidėti pelno mokesčio mokėjimus. Įmonių, kurioms buvo suteikta galimybė atidėti pelno mokesčio prievolių, susidariusių nuo 2020 m. kovo 16 d. iki gruodžio 31 d., mokėjimus be delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų, šio mokesčio atidėjimai 2021 m. sausio 1 d. sudarė 62,4 mln. eurų.
- Papildomas kredito įstaigų pelno mokestis. Kovo ir rugsėjo mėnesiais kredito įstaigos deklaravo avansinio papildomo kredito įstaigų pelno mokesčio įmokas už 2020 metus. Iš viso deklaruota 17,6 mln. eurų šio mokesčio, t. y. tiek, kiek ir buvo planuota.

KITI MOKESČIAI IR KITOS PAJAMOS

Kitų mokesčių, kitų pajamų, materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo, finansinio turto sumažėjimo ir finansinių įsipareigojimų prisiėmimo pajamų 2020 m. gauta **864,5 mln. eurų**, 4,7 mln. eurų (0,5 proc.) mažiau nei praėjusiais metais ir 64,6 mln. eurų (6,9 proc.) mažiau nei planuota.

2020 METŲ PAJAMŲ NETEKIMAI DĖL MOKESČIŲ LENGVATŲ TAIKymo

Dėl 2020 m. galiojusių keturių pagrindinių mokesčių lengvatų ir specialiųjų sąlygų, kurios nėra privalomos pagal Europos Sąjungos teisę ir kurioms įvertinti yra duomenys, valstybės biudžetas (GPM atveju – ir savivaldybių biudžetai) neteko apie 2 067,4 mln. eurų pajamų.

8 lentelė. 2020 metų valstybės biudžeto (GPM atveju – ir savivaldybių biudžetų) pajamų netekimai dėl pagrindinių mokesčių lengvatų ir specialiųjų sąlygų, mln. eurų

PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS iš viso:	231,7
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo taikomo vaistams ir medicinos pagalbos priemonėms, kai šių prekių įsigijimo išlaidos visiškai ar iš dalies kompensuojamos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo nustatyta tvarka; neįgalųjų techninės pagalbos priemonėms ir jų remontui; receptiniams nekompensuojamiems vaistams.	135,7
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti, į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti	30,8
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo buitiniams energijos vartotojams	1,9

tiekiamoms malkoms ir medienos produktams, skirtiems kūrenti	
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo keleivių vežimo nustatytais reguliaraus susisiekimo maršrutais paslaugoms, taip pat keleivių bagažo vežimo paslaugoms	21,3
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo apgyvendinimo paslaugoms	11,1
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo taikomo knygoms ir neperiodiniams informaciniais leidiniams	8,6
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo taikomo laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams, išskyrus erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio arba profesinės etikos nesilaikančius leidinius	6,0
Dėl specialios tvarkos taikymo kai apmokestinamasis asmuo neprivalo pateikti prašymo įregistruoti jį 1) PVM mokėtoju ir už tiekiamas ir teikiamas paslaugas skaičiuoti PVM ir mokėti jį į biudžetą, jeigu bendra atlygio už vykdant ekonominę veiklą šalies teritorijoje suma per paskutinius 12 mėnesių neviršijo 45 000 eurų (palyginti su Direktyvoje Lietuvai numatyta 29 000 eurų riba) ar 2) įsiregistravimo PVM mokėtoju pagal PVMĮ 71-1 straipsnį dėl šalies teritorijoje įsigytų prekių iš kitos šalies sumos, kuri neviršijo 14 000 eurų ribos (palyginti su Direktyvoje numatyta 10 000 eurų riba)	15,6
Dėl kompensacinio PVM tarifo ūkininkams schemos taikymo (darant prielaidą, kad nesant schemos, ūkininkai nesirinktų registruotis PVM mokėtojais)	0,7
AKCIZŲ MOKESTIS iš viso:	396,0
Dėl mažesnio akcizų tarifo gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras, verslo reikmėms	131,0
Dėl sumažinto akcizų tarifo žemės ūkio veikloje naudojamiems gazoliams	92,2
Dėl gamtinių dujų, tiekiamų buitiniams vartotojams	53,2
Dėl gamtinių dujų, naudojamų mišriai šilumos ir elektros energijos gamybai, atleidimo nuo akcizų	35,3*
Dėl sumažinto akcizų tarifo šildymui skirtiems gazoliams	22,7
Dėl sumažinto akcizų tarifo vynui ir kitiems fermentuotiems gėrimams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija (kitų fermentuotų gėrimų atveju – gauta tik fermentuojant) procentais yra ne didesnė kaip 8,5 procento	17,1
Dėl apdoroto tabako, jeigu jis sunaikinamas prižiūrint kompetentingai institucijai, atleidimo nuo akcizų	15,4
Dėl akcizų lengvatos naftos dujoms ir dujiniais angliavandeniliams, kai jie skirti buitinėms reikmėms	14,5
Dėl elektros energijos atleidimo, kai ji pagaminta naudojant atsinaujinančius energijos šaltinius	4,8
Dėl elektros energijos, tiekiamos buitiniams vartotojams	2,0
Dėl gamtinių dujų, naudojamų kaip variklių degalai, atleidimo nuo akcizų	2,3*
Dėl mažesnio akcizų tarifo elektros energijai, naudojamai verslo reikmėms	1,7
Dėl mažesnio akcizų tarifo gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras	1,4
Dėl akcizais apmokestinamų prekių (alkoholiniai gėrimai, tabako produktai) atleidimo nuo akcizų, kai jos tiekiamos kaip atsargos laivams ir (arba) orlaiviams, vežantiems keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais	1,0
Dėl sumažinto akcizų tarifo tarpiniams produktams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija procentais yra ne didesnė kaip 15 procentų	0,7
Dėl mažesnio akcizų tarifo akmens anglims, koksui ir lignitui, naudojamiems verslo reikmėms	0,6
Dėl lengvatos biodegalams	0,1
PELNO MOKESTIS iš viso:	310,1

Dėl apmokestinamojo pelno sumažinimo dėl investicijų	84,4
Dėl pagal Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamo turto vertės padidėjimo pardavus akcijas (jei ne trumpiau kaip 2 metus turėta daugiau kaip 10 procentų balsus suteikiančių akcijų)	60,1
Dėl 0 proc. pelno mokesčio tarifo pirmuoju mokestiniu ir 5 proc. pelno mokesčio tarifo kitais mokestiniais laikotarpiais vienetams, kurių vidutinis darbuotojų skaičius neviršija 10 ir pajamos neviršija 300 tūkst. eurų	44,9
Dėl atskaitomos suteiktos paramos ir labdaros sumos	22,4
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių gaunamų iš užsienio vienetų	18,9**
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių mokamų užsienio vienetams	15
Dėl tris kartus atskaitomų sąnaudų, patirtų atliekant mokslinius tyrimus ir vykdanč eksperimentinę plėtrą	8,8
Dėl Pelną mokesčio lengvatos filmo ar jo dalies gamybai	8,6
Dėl pagal Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų kolektyvinio investavimo subjektų, rizikos ir privataus kapitalo subjektų pajamų, įskaitant dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną, taip pat neapmokestinamų pajamų, įskaitant turto vertės padidėjimo pajamas, dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną, gautų iš kolektyvinio investavimo subjektų	7,9
Dėl pagal Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamo iš neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų (t.t. rizikos ir privataus kapitalo subjektų) gauto pelno	5,8
Dėl pelno nesiekiančių vienetų apmokestinamojo pelno sumažinimo lėšomis, kurios tiesiogiai skiriamos viešuosius interesus tenkinančiai veiklai finansuoti	5,8
Dėl laisvosios ekonominės zonos įmonių apmokestinamojo pelno sumai taikomų lengvatų	5,2
Dėl pagal Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų sveikatos priežiūros įstaigų pajamų už paslaugas, kurios finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų	4
Dėl pagal Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų tiesioginių ir kitų kompensacinių išmokų pajamų lygiui palaikyti, kurias gauna žemės ūkio veiklą vykdančios įmonės	3,7
Dėl 10 proc. pelno mokesčio tarifo, taikomo užsienio įmonėms išmokėtoms honorarų, palūkanų ir kompensacijų už autorių arba gretutinių teisių pažeidimą pajamoms, kurių šaltinis yra Lietuvos Respublikoje	3,5
Dėl Pagal Pelną mokesčio įstatymo 56-1 straipsnį suteiktos galimybės perimti grupės įmonių nuostolį (vertinant tik iš užsienio įmonių perimtą nuostolį)	2,7
Dėl Pelną mokesčio įstatymo 12 straipsnio nuostatas atitinkančių neapmokestinamų draudimo įmonių gautų gyvybės draudimo įmokų	2,7
Dėl 5 proc. pelno mokesčio tarifo apmokestinamajam pelnui, gautam iš pagal autorių teisę saugomos kompiuterio programos ar patentabilumo kriterijus atitinkančio išradimo naudojimo, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn	2,2
Dėl Pelną mokesčio sumažinimo, kai dirba riboto darbingumo asmenys	1,6
Dėl neapmokestinamų užsienio įmonėms išmokėtų palūkanų pajamų, kurių šaltinis yra Lietuvos Respublikoje	0,8
Dėl kooperatinių bendrovių (kooperatyvų), kurių pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 proc. pajamų, apmokestinamajam pelnui taikomo 5 proc. tarifo	0,6
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių mokamų kitoms Lietuvos įmonėms	0,5
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS iš viso:	1 129,6
Dėl metinio neapmokestinamųjų pajamų dydžio taikymo	703,2
Dėl neapmokestinamų dienpinigių ir padidėjusių išlaidų kompensacijų darbuotojams	206,4
Dėl GPM grąžinimų pagal gyventojų deklaruotas išlaidas pagal GPM 21 straipsnį	60,2
Dėl neapmokestinamųjų dovanų (gautų iš artimų giminių, taip pat darbdavio)	51,8
Dėl GPM kredito, taikomo individualios veiklos pajamoms (t.t. ir vykdanč apmokestinamąją žemės ūkio individualią veiklą)	44,7

Dėl neapmokestinamųjų gyvybės draudimo išmokų ir grąžinamų įmokų, atitinkančių tam tikras sąlygas (išmokos pagal ilgalaikes draudimo sutartis, taip pat sutartis, kai naudos gavėjas yra beveik pensinio amžiaus ar neįgalus), bei neapmokestinamųjų išmokų iš pensijų fondų ir sumos, išmokamos išstojus iš pensijų fondo, atitinkančios tam tikras sąlygas; neapmokestinamųjų pensijų, pensijų anuitetų, rentų	15,4
Dėl neapmokestinamųjų pajamų iš žemės ūkio veiklos (kompensacijos, tiesioginės išmokos, neapmokestinamos ne PVM mokėtojų pajamos iš žemės ūkio veiklos)	12,5
Dėl neapmokestinamųjų darbuotojo naudai darbdavio mokamų draudimo įmokų už papildomą (savanorišką) sveikatos draudimą bei gyvybės draudimo įmokų ir pensijų įmokų	9,3
Dėl pagal GPMĮ 17 str. neapmokestinamos darbo pajamos (t.t. jūrininkų pajamos už darbą laive, įregistruotame EEE jūrų laivų registre)	8
Dėl 5 proc. tarifo ne individualios veiklos pajamoms, gautoms pardavus ar kitaip nuosavybėn perleidus netauriųjų metalų laužą	5,5
Dėl neapmokestinamųjų pajamų už Europos ekonominėje erdvėje parduotą turtą ir būstą	5,3
Dėl verslo liudijimų lengvatų	2,9
Dėl neapmokestinamųjų palūkanų už vertybinius popierius, indėlius ir suteiktus alternatyvaus finansavimo kreditus	1,8
Dėl neapmokestinamųjų loterijų laimėjimų iš Europos ekonominės erdvės valstybių	1,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų, gautų teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą	0,7
Dėl neapmokestinamųjų pajamų iš finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn ar išvestinių finansinių priemonių realizavimo	0,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų už gyventojų surinktas miško gėrybes	0,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų iš kooperatinės bendrovės pelno	0,1
Sporto, meno ir kitų konkursų tvarka skirtos premijos, mokamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų, meno kūrėjų organizacijų lėšų ar inicijuotos ne pelno siekiančių organizacijų	0,1
Sporto varžybų prizai, kai juos skiria sporto organizacijos	0,1
Dėl neapmokestinamųjų palūkanų už pavėluotą atsiskaitymą už žemės ūkio produkciją	0,0003

**Prognozuojami duomenys*

*** Lengvatos įvertis apima ir pagal ES teisę privalomos lengvatos dalį*

Šaltinis – Finansų ministerija

IV SKYRIUS

VALSTYBĖS BIUDŽETO IŠLAIDŲ PLANO VYKDYMAS

INFORMACIJA APIE VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ PLANĄ IR JO PATIKSLINIMĄ

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu 2020 metais buvo patvirtinta **12 778,5 mln. eurų** asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti. Iš viso 2020 metais valstybės biudžeto asignavimai išlaidoms ir turtui įsigyti su leistiniais patikslinimais, kai viršijama įstatymu patvirtinta suma, sudarė **16 394,7 mln. eurų**. Asignavimų planas padidintas **3 616,2 mln. eurų** (detali informacija pateikta aiškinamojo rašto **4 priede**) dėl šių priežasčių:

- Asignavimų valdytojai, vadovaudamiesi Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio nuostatomis, 2019 metais nepanaudotą valstybės biudžeto pajamų dalį, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodyta įstatyme ar Vyriausybės nutarime, įmokėtas, bet nepanaudotas biudžetinių įstaigų pajamas, perkėlė į 2020 metus. Einamųjų metų viršplanines biudžetinių įstaigų pajamų įmokas į biudžetą, skirtas programoms finansuoti, asignavimų valdytojai taip pat naudojo viršydami įstatymu patvirtintas bendras asignavimų sumas. Dėl šių priežasčių bendras asignavimų planas su leistiniais patikslinimais, kai viršijama įstatymu patvirtinta suma, padidintas 166,9 mln. eurų.

- Vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 5 punktu suteikta teise, Vyriausybė skyrė asignavimų valdytojams **3 438,4 mln. eurų** valstybės vardu pasiskolintų lėšų, kurios buvo naudojamos viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas¹².

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimas Nr. 832 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinamų veiksmų ir projektų sąrašo patvirtinimo ir lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 30 d. nutarimas Nr. 1061 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimo Nr. 832 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinamų veiksmų ir projektų sąrašo patvirtinimo ir lėšų skyrimo“ pakeitimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 28 d. nutarimas Nr. 1203 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimo Nr. 832 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinamų veiksmų ir projektų sąrašo patvirtinimo ir lėšų skyrimo“ pakeitimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 16 d. nutarimas Nr. 1002 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimo Nr. 832 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinamų veiksmų ir projektų sąrašo patvirtinimo ir lėšų skyrimo“ pakeitimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 25 d. nutarimas Nr. 1316 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimo Nr. 832 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinamo“ pakeitimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 14 d. nutarimas Nr. 1124 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimo Nr. 832 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinamų veiksmų ir projektų sąrašo patvirtinimo ir lėšų skyrimo“ pakeitimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 21 d. nutarimas Nr. 1176 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimo Nr. 832 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinamų veiksmų ir projektų sąrašo patvirtinimo ir lėšų skyrimo“ pakeitimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. 964 ir 2020 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas Nr. 915 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimo Nr. 832 „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinamų veiksmų ir projektų sąrašo patvirtinimo ir lėšų skyrimo“ pakeitimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 2 d. nutarimas Nr. 1357 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 15 d. nutarimas Nr. 374 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 10 d. nutarimas Nr. 596 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 16 d. nutarimas Nr. 1010 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gegužės 13 d. nutarimas Nr. 481 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 1 d. nutarimas Nr. 318 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 16 d. nutarimas Nr. 804 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 29 d. nutarimas Nr. 439 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 17 d. nutarimas Nr. 633 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 22 d. nutarimas Nr. 412 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gegužės 6 d. nutarimas Nr. 458 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 29 d. nutarimas Nr. 831 „Dėl lėšų skyrimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas Nr. 907 „Dėl lėšų skyrimo“.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimą Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“, 3 293,9 mln. eurų skirta įgyvendinti Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą, kuriam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarime (pasitarimo protokolas Nr. 14) ir kurio naujausiai redakcijai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 9 d. pasitarime (pasitarimo protokolas Nr. 54) (toliau – Priemonių planas). Vyriausybė kitiems tikslams, kurie nesusiję su Priemonių plane nustatytais tikslais ir priemonėmis, asignavimų valdytojams iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų skyrė 144,5 mln. eurų.

9 lentelė. 2020 metų Vyriausybės skirti asignavimai iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų pagal asignavimų valdytojus, mln. eurų

Asignavimų valdytojai	Skirti asignavimai iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų		
	Iš viso	Iš jų Priemonių planui	Iš jų kitiems tikslams
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	1 461,0	1 461,0	0,0
Ekonomikos ir inovacijų ministerija	949,5	949,5	0,0
Žemės ūkio ministerija	273,5	245,0	28,5
Sveikatos apsaugos ministerija	191,7	174,0	17,7
Susisiekimo ministerija	166,7	162,4	4,3
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	136,0	119,7	16,3
Finansų ministerija	72,9	6,5	66,4
Kultūros ministerija	61,0	58,6	2,3
Energetikos ministerija	27,0	26,9	0,1
Vidaus reikalų ministerija	22,9	18,7	4,2
Teisingumo ministerija	17,3	16,7	0,5
Lietuvos nacionalinis dramos teatras	13,3	13,3	0,0
Krašto apsaugos ministerija	11,3	11,3	0,0
Kiti asignavimų valdytojai	34,5	30,3	4,2
Iš viso:	3 438,4	3 293,9	144,5

Šaltinis – Finansų ministerija

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 28 d. nutarimas Nr. 1207 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 21 d. nutarimas Nr. 1154 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 3 d. nutarimas Nr. 565 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gegužės 20 d. nutarimas Nr. 502 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 10 d. nutarimas Nr. 591 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 23 d. nutarimas Nr. 1033 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 18 d. nutarimas Nr. 1276 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. 1373 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 14 d. nutarimas Nr. 1127 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugpjūčio 17 d. nutarimas Nr. 877 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 1 d. nutarimas Nr. 718 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 8 d. nutarimas Nr. 351 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 1252 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 8 d. nutarimas Nr. 776 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 16 d. nutarimas Nr. 1434 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 229 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 25 d. nutarimas Nr. 265 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 1442 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugpjūčio 12 d. nutarimas Nr. 899 „Dėl pritarimo Valstybės rezervo tvarkytojos – Sveikatos apsaugos ministerijos sprendimams panaudoti jos tvarkomas valstybės rezervo medicinos atsargas“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 16 d. nutarimas Nr.1009 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 16 d. nutarimas Nr.1015 „Dėl lėšų skyrimo“.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 8 d. nutarimas Nr.755 „Dėl lėšų skyrimo“.

- Vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 5, 9 ir 11 dalimi suteikta teise, Krašto apsaugos ministerija 2019 metų lėšų likučiu 4,0 mln. eurų, esančiu tarptautinių operacijų karinio vieneto, dislokuoto užsienio valstybėje, sąskaitose užsienio kredito įstaigose ar pas atsakingus asmenis, Kultūros ministerija 2019 metų lėšų likučiu 0,4 mln. eurų, esančiu Lietuvos kino centro prie Kultūros ministerijos sąskaitoje, taip pat Užsienio reikalų ministerija 2019 metų lėšų likučiu 3,2 mln. eurų, esančiu Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybių, konsulinės įstaigų, atstovybių prie tarptautinių organizacijų, specialiųjų misijų sąskaitose užsienio kredito įstaigose ar pas atsakingus asmenis.

- Vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 13 dalimi suteikta teise Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Energetikos ministerija atitinkamai Europos Sąjungos lėšas 1,0 mln. eurų ir 1,97 mln. eurų naudojo kaip viršplanines įmokas viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

- Vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi suteikta teise Finansų ministerija savivaldybių grąžintas (nepanaudotas) valstybės biudžeto dotacijas 0,3 mln. eurų panaudojo tai pačiai paskirčiai – valstybės biudžeto dotacijoms savivaldybėms pagal 2014–2020 metų veiksmų programą įgyvendinamų projektų nuosavų lėšų indėliui ar jo daliai finansuoti.

10 lentelė. 2020 metų valstybės biudžeto asignavimų planai ir panaudoti asignavimai, mln. eurų

Asignavimai	Asignavimų planas		Perduoti asignavimai 2020 m. (įskaitant grąžintus iki sausio 10 d.)	2020 m. Panaudoti asignavimai	Nepanaudotų asignavimų likutis		2019 m. panaudoti asignavimai
	Patvirtintas	Su leistinais patikslinimais			Palyginti su planu	Palyginti su patikslintu planu	
Iš viso:	12 778,5	16 394,7	15 569,2	15 562,0	-2 783,5	832,7	11 320,4
iš jų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos programos	2 235,6	2 238,6	1 940,2	1 940,2	295,4	298,4	1 862,3

Šaltinis – Finansų ministerija

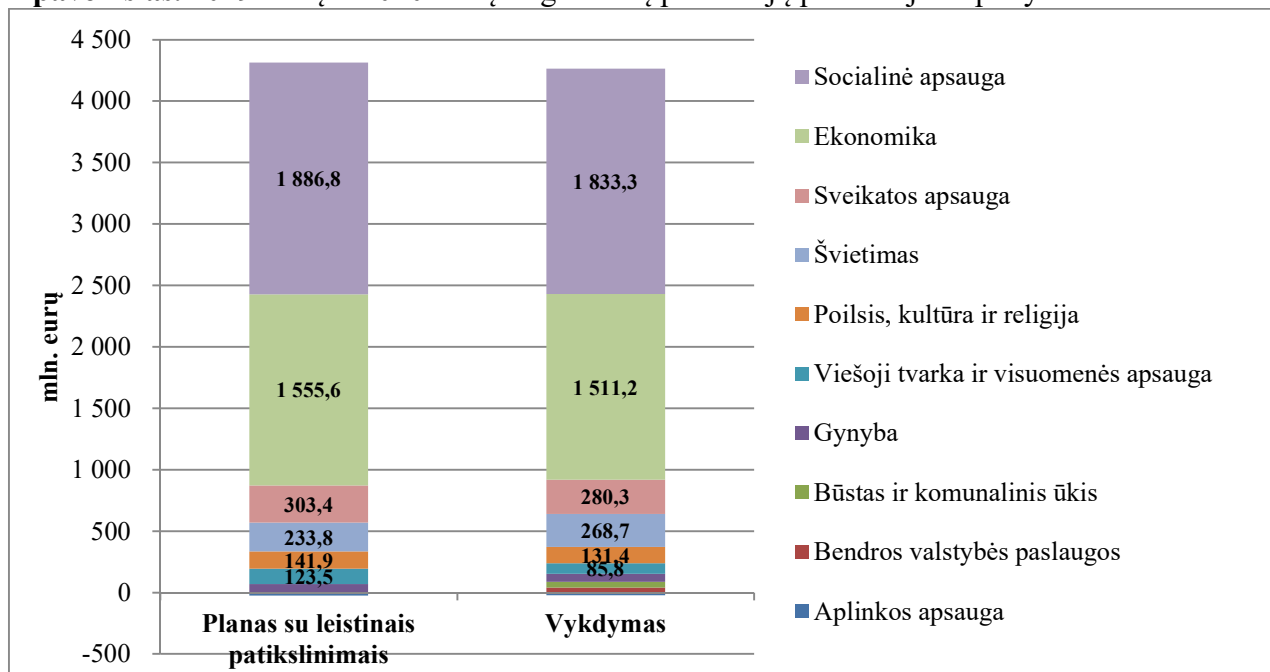
Faktiškai asignavimų valdytojų ir jų pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų samatoms vykdyti iki 2019 m. gruodžio 31 d. iš valstybės išdo sąskaitos į asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų biudžetines sąskaitas banke arba tiesiogiai sumokėti paslaugų teikėjams, rangovams už jų tiekiamas prekes, teikiamas paslaugas ir atliktus darbus pervesta **15 569,2 mln. eurų**, iš jų iki kitų metų sausio 10 dienos asignavimų valdytojais grąžino į valstybės biudžetą 62,1 mln. eurų pagal mokėjimų paraiškas gautų, bet nepanaudotų valstybės biudžeto lėšų ir 1,6 mln. eurų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų. Taip pat per 2020 metus asignavimų valdytojais grąžino ankstesniais metais išmokėtų 24,4 mln. eurų valstybės biudžeto asignavimų ir 12,8 mln. eurų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų.

INFORMACIJA APIE VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ POKYČIUS, PLANO VYKDYMĄ IR STRUKTŪRĄ

Valstybės biudžeto išlaidos 2020 metais buvo 4 241,6 mln. eurų didesnės negu 2019 metais. 2020 m. biudžeto išlaidų planas buvo ženkliai padidintas ir orientuotas į pandemijos nulemtų karantino ribojimų sukeltų problemų sprendimą. Vertinant esminius 2020 metų Lietuvos biudžeto išlaidų pasikeitimus galima išskirti dvi pagrindines sritis, kurioms buvo skirtas ypatingas dėmesys ir papildomos lėšos – socialinę apsaugą ir ekonomiką. Biudžeto vykdymo duomenys atskleidžia, kad palyginus su 2019 metais socialinės apsaugos sričiai buvo panaudota 1 833,3 mln. eurų daugiau, o visa panaudota asignavimų suma sudarė 4 982,2 mln. eurų. Kitai visuomenei svarbiai sričiai –

ekonomikai, palyginti su praėjusiais metais skirta 1 511,2 mln. eurų daugiau, o bendra 2020 m. panaudotų asignavimų suma sudarė 3 645,8 mln. eurų.

2 paveikslas. 2019 metų ir 2020 metų asignavimų plano ir jų panaudojimo pokyčiai

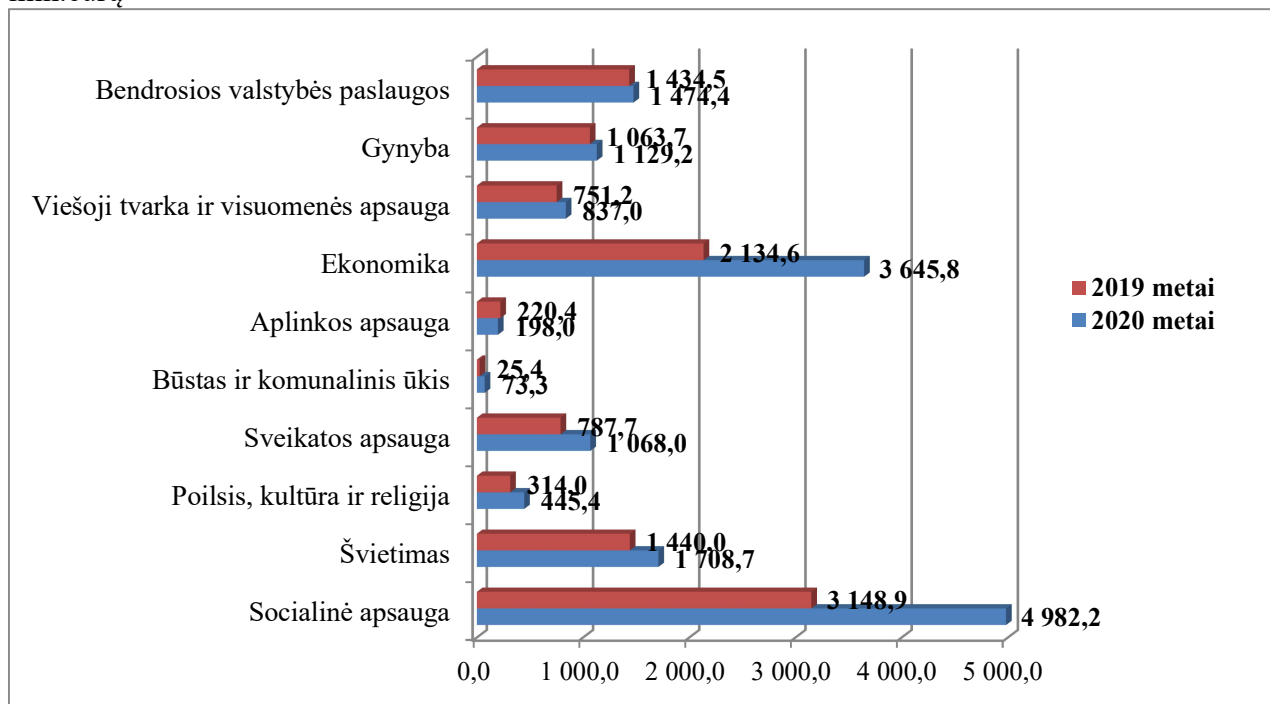

Šaltinis – Finansų ministerija

Prasidėjus COVID-19 ligos sukeltai pandemijai ir įvedus karantiną didelė dalis ūkinės veiklos buvo apribota, dėl to darbuotojai negalėjo dirbti dėl prastovų, poreikio prižiūrėti vaikus ar kitų karantino ribojimų nulemtų priežasčių. Visų pirma, tai lėmė ženkliai išaugusį išlaidų socialinei sričiai poreikį. Daugiausiai išaugo užimtumo didinimo priemonėms skirti biudžeto asignavimai, kurių planas buvo padidintas 1 037,3 mln. eurų, o panaudota – 1 016,5 mln. eurų. Papildomai padidinti ir socialinės paramos išmokoms skirti biudžeto asignavimai – ligos išmokoms prižiūrintiesiems vaikams, senatvės pensijos amžių sukakusius žmones ir neįgaluosius, kai sustabdoma ar apribojama švietimo įstaigų, nestacionarių socialinių paslaugų įstaigų (dienos centrų) veikla, taip pat sunkiomis lėtinėmis ligomis sergantiems asmenims asignavimai padidinti 140 mln. eurų, visa ši suma panaudota. Papildomai buvo skirta 179,5 mln. eurų asignavimų socialinio draudimo pensijų ir šalpos išmokų gavėjams išmokėti vienkartinės 200 eurų dydžio išmokas (2020 m. rugpjūtį), iš jų panaudota 174,6 mln. eurų.

Didelė dalis papildomai skirtų biudžeto asignavimų buvo skirta ekonomikai skatinti. Iš jų daugiausiai – 600,4 mln. eurų buvo skirta finansų inžinerijos priemonėms verslui skatinti padidinti. Dar po kiek daugiau nei 100 mln. eurų buvo papildomai skirta ir panaudota priemonės „Pagalbos verslui fondas“ parengimui ir įgyvendinimui bei subsidijų mikroįmonėms teikimui, siekiant padėti verslui išsaugoti likvidumą, 48,5 mln. eurų – verslo finansavimo modelių smulkiąjam ir vidutiniam verslui diegimui ir įgyvendinimui (paskolų teikimui, garantijoms ir kitoms rizikos pasidalijimo priemonėms), 46,0 mln. eurų – iš dalies kompensuoti nuomos mokesčių įmonėms, nukentėjusioms nuo COVID-19 protrūkio, šių lėšų panaudojimas siekė 36,1 mln. eurų. Priemonių, skirtų turizmo sektoriaus likvidumui užtikrinti įgyvendinimui skirta ir panaudota 30,0 mln. eurų, priemonių, skirtų turizmo sektoriui skatinti po pandemijos pabaigos – 17,7 mln. eurų.

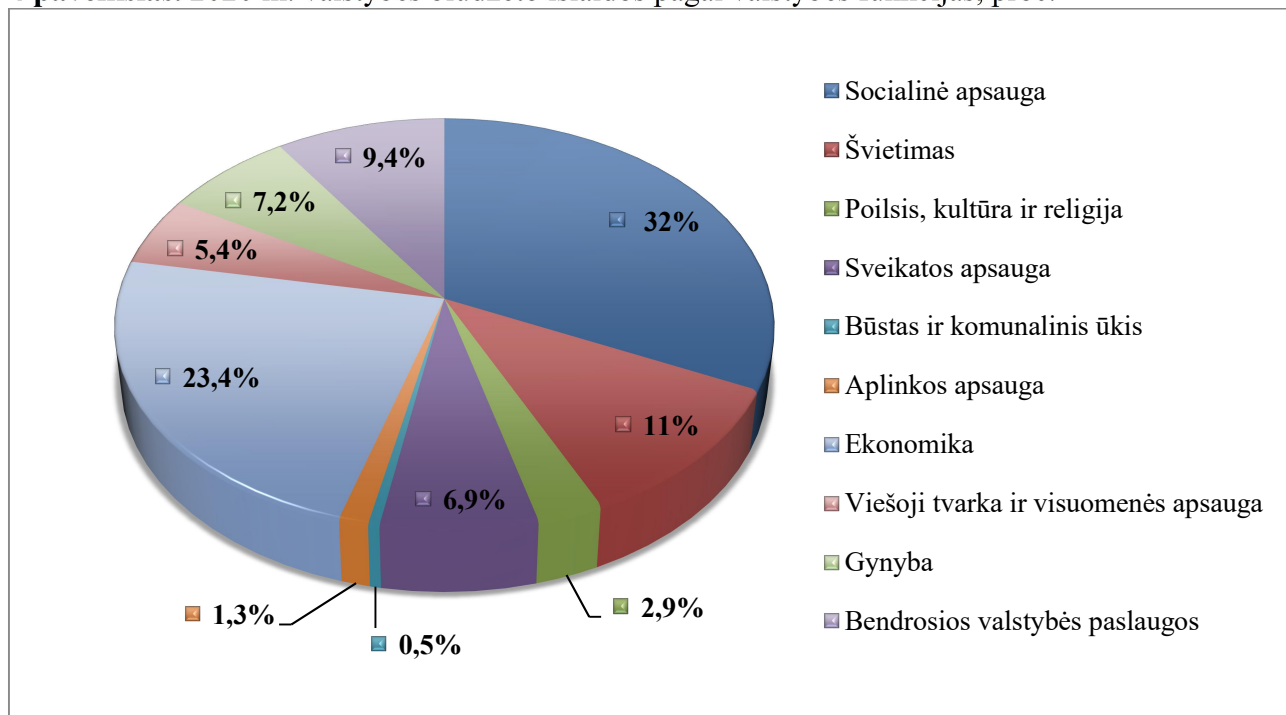
3 paveikslas. 2019 metų ir 2020 metų biudžeto panaudoti asignavimai pagal valstybės funkcijas, mln.eurų

Šaltinis – Finansų ministerija

2020 metais didžiausia valstybės biudžeto išlaidų dalis teko socialinei apsaugai – 32,0 proc., ekonomikai skirta 23,4 proc., švietimui – 11,0 proc., bendrosioms valstybės paslaugoms – 9,4 proc., gynybai – 7,2 proc., sveikatos apsaugai – 6,9 proc., viešajai tvarkai ir visuomenės apsaugai – 5,4 proc., poilsiui, kultūrai ir religijai – 2,9 proc., aplinkos apsaugai – 1,3 proc. ir būstui ir komunaliniam ūkiui – 0,5 proc. valstybės biudžeto lėšų.

4 paveikslas. 2020 m. valstybės biudžeto išlaidos pagal valstybės funkcijas, proc.

Šaltinis – Finansų ministerija

Bendrųjų valstybės paslaugų išlaidų dalyje 28,7 proc. sudaro skolos valstybės vardu valdymo išlaidos, jos sudaro 2,7 proc. visų valstybės biudžeto išlaidų. Skolos valstybės vardu valdymo programai įgyvendinti 2020 metams buvo numatyta 435,5 mln. eurų asignavimų, planą patikslinus – 427,5 mln. eurų. Šios programos tikslas – užtikrinti Vyriausybės skolinimosi valstybės vardu poreikio finansavimą ir valstybės skolos valdymą. Šiems tikslams per metus išleista 422,5 mln. eurų. Iš jų 367,0 mln. eurų sudaro rezidentams ir nerezidentams sumokėtos palūkanos už Vyriausybės vertybinius popierius, paskolas ir kitus įsipareigojimus. Palyginti su 2019 metais, skolos valstybės vardu valdymo išlaidos sumažėjo 12,4 mln. eurų.

ES nuosavi ištekliai ir narystės mokesčiai bei įnašai ES ir tarptautinėms finansų organizacijoms sudaro 36,6 proc. bendrų valstybės paslaugų išlaidų, šioms reikmėms išleista 539,7 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų. Palyginti su 2019 metais, įmokų į ES biudžetą pervesta 55,8 mln. eurų daugiau.

10 lentelėje pateikiamos valstybės biudžeto išlaidos pagal ekonominę klasifikaciją, kuri leidžia atskleisti panaudotų lėšų paskirtį.

11 lentelė. 2020 metų valstybės biudžeto išlaidos pagal ekonominę klasifikaciją, mln. eurų

Išlaidų ekonominė klasifikacija	Patikslintas asignavimų planas	2020 m. panaudoti asignavimai	Nepanaudoti asignavimai (skirtumas)	2019 m. panaudoti asignavimai	Palyginimas su praėjusiais metais (- sumažėjo; + padidėjo)
Darbo užmokestis ir socialinis draudimas	2 036,5	2 017,1	19,4	1 857,7	159,4
Prekių ir paslaugų naudojimas	894,3	820,4	73,9	759,3	61,1
Turto išlaidos	370,8	367,0	3,8	426,1	-59,1
Subsidijos	791,1	770,9	20,2	154,9	616,0
Dotacijos	3 716,1	3 635,2	80,9	2 917,7	717,5
Įmokos į ES biudžetą	539,6	539,7	-0,1	483,9	55,8
Socialinės išmokos (pašalpos)	2 802,7	2 733,4	69,3	1 678,0	1 055,4
Kitos išlaidos	1 781,3	1 618,1	163,2	243,7	1 374,4
Pervedamos ES, kitos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšos	2 458,0	2 118,3	339,7	1 916,1	202,2
Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos	899,3	836,9	62,4	816,9	20,0
Finansinio turto įsigijimo išlaidos (perskolinimas)	105,0	105,0	0,0	66,1	38,9
Išlaidos dėl finansinių įsipareigojimų vykdymo (paskolų grąžinimas)	0,0		0,0	0,0	0,0
Iš viso:	16 394,7	15 562,0	832,7	11 320,4	4 241,6

Šaltinis – Finansų ministerija

Iš visų valstybės biudžeto 2020 metais padarytų išlaidų 2 733,4 mln. eurų, arba 17,5 proc. sudaro socialinės išmokos. Palyginti su 2019 metais, socialinių išmokų išmokėta 1 055,4 mln. eurų daugiau.

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu nustatyta maksimali asignavimų darbo užmokesčiui suma sudarė 2 000,8 mln. eurų arba planuota išmokėti darbo užmokesčio 163,8 mln. eurų daugiau nei 2019 metais. Per 2020 metus viešosios tvarkios ir visuomenės apsaugos funkcijoje darbo užmokesčio vykdymas iš bendros darbo užmokesčio sumos sudaro 477,3 mln. eurų.

Specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams, suplanuotos Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 5 priede yra 1 005,6 mln. eurų, tai sudaro: ugdymo reikmėms finansuoti finansuoti, savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms), skirtoms šalies (regiono) mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, ir savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti, valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti. Vadovaujantis 2020 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme asignavimų valdytojai suteikta teise atlikti perskirstymus tarp specialių tikslinių dotacijų, taip pat paskirstyti savivaldybėms asignavimų dalį, kuri numatyta jų asignavimuose kaip valstybės biudžeto dotacija savivaldybių biudžetams valstybei vykdant savo įsipareigojimus pagal įstatymus ar Vyriausybės nutarimus, valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų ir kitų dotacijų, skirtų savivaldybių biudžetams. Patikslintas planas sudarė – 1 616,1 mln. eurų. 2020 metais savivaldybių biudžetams tokių dotacijų perduota 1 582,1 mln. eurų. Detali informacija pateikiama formoje Nr.8. Pažymėtina, kad be specialių tikslinių dotacijų savivaldybėms skyrė dar 560,0 mln. eurų valstybės biudžeto asignavimų:

- Aplinkos ministerija pervedė 1,3 mln. eurų Aplinkos apsaugos rėmimo programos viršplaninėje sąmatoje numatytoms priemonėms apmokėti, Bendrųjų miškų ūkio reikių finansavimo programos viršplaninėje sąmatoje numatytoms priemonėms apmokėti, atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros plėtrai, privačių namų prijungimui prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros plėtrai ir kraujasiurbių upinių mašalų populiacijos pokyčių stebėjimui ir populiacijos reguliavimo programos viršplaninėje sąmatoje numatytoms priemonėms apmokėti;

- Finansų ministerija pervedė savivaldybėms 27,8 mln. eurų išlaidoms susijusioms su piliečių nuosavybės teisėmis į išlikusius gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius atkurti, kompensacijoms už išperkamą nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms išmokėti, taip pat pervaista pagal 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą įgyvendinamų Europos socialinio fondo projektų nuosavam indėliui užtikrinti, taip pat pagal valstybės investicijų 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą įgyvendinamų infrastruktūros projektų nuosavam indėliui užtikrinti ir Vyriausybės, valstybės rezervo bei skolintų lėšų;

- Kultūros ministerija pervedė 38,1 mln. eurų Kauno miesto savivaldybei „Europos kultūros sostinė 2022“ programai finansuoti, vykdyti rezistentų ir kitų asmenų, nužudytų okupacinių režimų metu, palaikų perkėlimo, laidojimo vietų įamžinimą ir ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti;

- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pervedė 34,8 mln. eurų politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą veiksmų planui įgyvendinti, sudaryti sąlygas socialinės globos ir kitų įstaigų teikiančių socialines paslaugas veiklai, ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti, lėšas savivaldybėms priemonei "Skiriant piniginę socialinę paramą nepasiturintiems gyventojams laikinai nevertinti turimo turto bei padidinti VRP dydį nuo 1 VRP iki 1,1 VRP teisei į socialinę pašalpą nustatyti bei lėšų savivaldybių socialinių įstaigų darbuotojams vienkartinėms premijoms už ypač svarbių užduočių vykdymą valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir karantino metu išmokėti;

- Susisiekimo ministerija skyrė 302,9 mln. eurų savivaldybėms vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti, prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti (einamiems tikslams finansuoti) bei ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti;

- Sveikatos apsaugos ministerija išmokėjo 21,2 mln. eurų ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti ir neplanuotoms išlaidoms kompensuoti;

- Švietimo, mokslo ir sporto ministerija skyrė 118,4 mln. eurų išlaidoms, susijusioms su mokytojais, dirbančiais pagal neformaliojo vaikų švietimo programas darbo apmokėjimu, vaikų vasaros stovykloms ir kitoms neformaliojo vaikų švietimo veikloms finansuoti, išlaidoms susijusioms su mokyklų mokytojų skaičiaus optimizavimu apmokėti, ilgalaikių neigiamų COVID-19 pandemijos pasekmių visuomenės psichikos sveikatai mažinimo veiksmų veikloms finansuoti, Lietuvos vaikų ir jaunimo centro veiklos tęstinumui užtikrinti, Vilniaus "Šaltinio" pagrindinės

mokyklos veiklos tęstinumui, skaitmeninio ugdymo plėtrai iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų įgyvendinant Ateities ekonomikos DNR planą apmokėti, taip pat lėšos skirtos tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių pareigybėms išlaikyti ir ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti;

- Teisingumo ministerija pervedė 0,2 mln. eurų savivaldybėms einamiesiems tikslams ir turtui įsigyti;

- Ekonomikos ir inovacijų ministerija pervedė 4,1 mln. eurų lėšų infrastruktūros, skirtos investicijoms pritraukti, plėtrai savivaldybėse;

- Vidaus reikalų ministerija skyrė 0,7 mln. eurų ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti;

- Ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti Žemės ūkio ministerija išmokėjo 10,3 mln. eurų;

- Energetikos ministerija skyrė 0,2 mln. eurų saulės jėgainių Visagine įrengimas (įskaitant parengiamuosius darbus).

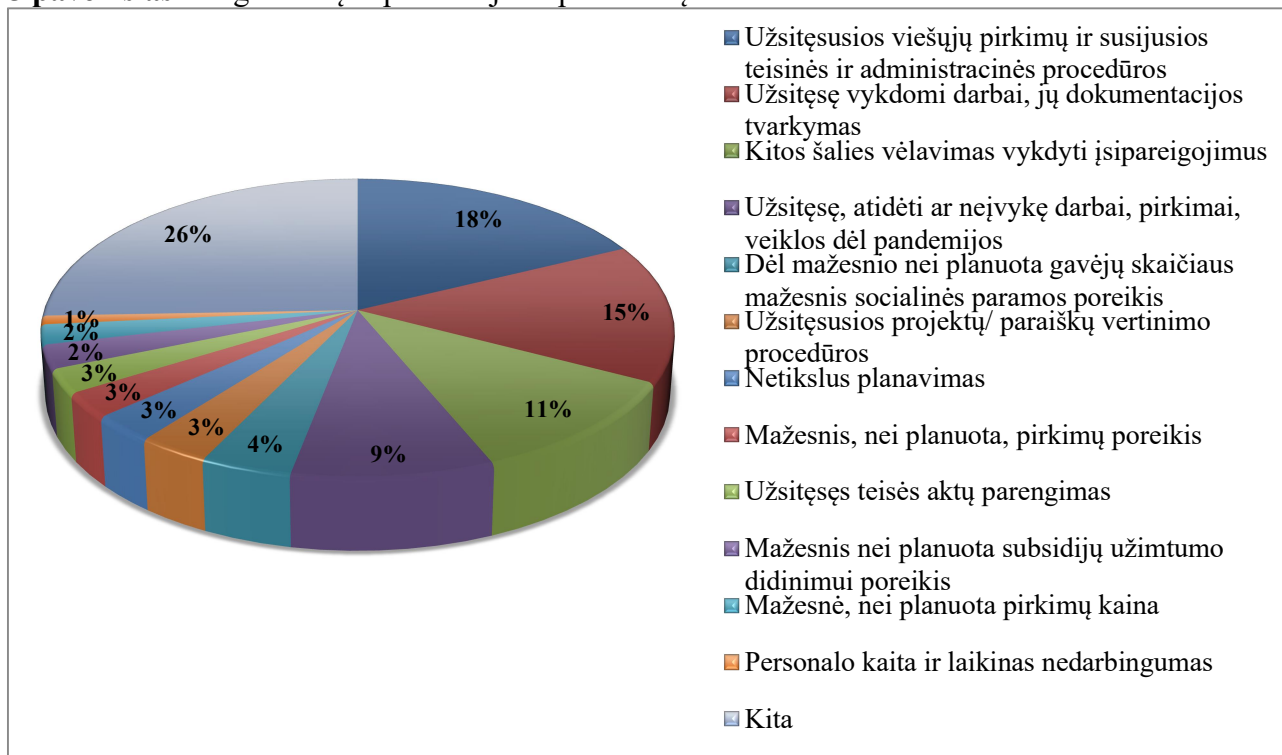
Finansų ministerijos asignavimuose 2020 metais iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų buvo numatyta skirti 1,4 mln. eurų. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 2 d. nutarimu Nr. 277 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklėmis, 2020 metais Vyriausybė priėmė 17 nutarimų, kuriais asignavimų valdytojams ir savivaldybėms, nurodydama konkrečią skiriamų lėšų paskirtį, paskyrė 1,4 mln. eurų Vyriausybės rezervo lėšų. Didžioji dalis rezervo lėšų skirta Užsienio reikalų ministerijai (0,6 mln. eurų) humanitarinei pagalbai Italijos Respublikai, Ispanijos Karalystei, Armėnijos Respublikai, Gruzijai, Moldovos Respublikai, Ukrainai bei kitoms šalims, Teisingumo ministerijai (0,3 mln. eurų) patirtoms išlaidoms padengti pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus ir nacionalinių teismų sprendimus priteistoms kompensacijoms sumokėti, ir Sveikatos apsaugos ministerijai (0,2 mln. eurų) priemonėms kovai dėl koronaviruso epidemijos.

VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ NEPANAUDOJIMO PRIEŽASTYS

Nepanaudoti asignavimai, palyginus išlaidas su planu su leistiniais patikslinimais, sudaro 832,8 mln. eurų, iš jų: 298,4 mln. eurų – nepanaudota programų asignavimų dalis, finansuojama iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, 49,9 mln. eurų – nepanaudotos bendrojo finansavimo lėšos, 200,9 mln. eurų – tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšos, 32,7 mln. eurų – nepanaudoti asignavimai programoms, kurios finansuojamos iš įmokėtų biudžetinių įstaigų pajamų ir pajamų iš mokesčių dalies ir kitų tikslinių lėšų, 239,7 mln. eurų – nepanaudoti asignavimai programoms, kurių finansavimo šaltinis valstybės biudžeto lėšos, 10,9 mln. eurų – dotacijų savivaldybėms ir 0,3 mln. eurų – valstybės rezervo lėšų.

Apibendrinta informacija apie asignavimų valdytojų paaiškinimus dėl nepanaudotų ir (arba) sutaupytų valstybės biudžeto lėšų pateikiama 6 paveiksle, o datali informacija – aiškinamojo rašto **3 priede**. Šiame priede informacija apie asignavimų nepanaudojimo priežastis pateikiama, kai asignavimų valdytojo pagal atitinkamą programą panaudoti asignavimai, palyginti su planu, su leistiniais patikslinimais, sudaro 90 ar mažiau procentų ir kai asignavimų valdytojo pagal atitinkamą programą nepanaudoti asignavimai siekia 1 mln. eurų ar daugiau.

5 paveikslas. Asignavimų nepanaudojimo priežasčių struktūra.

Šaltinis – Finansų ministerija

Didžiausia dalis asignavimų – per 147 mln. eurų arba 18 proc. visų nepanaudotų asignavimų, liko nepanaudota dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų ir susijusių teisinių, administracinių procedūrų, vėluojančio sutarčių pasirašymo, neįvykusių viešųjų pirkimų, arba paskelbus viešąjį pirkimą negavus pasiūlymų. Pažymėtina, kad ši priežastis nurodoma kaip pagrindinė ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos asignavimų plano nevykdymo priežastis.

Kitos dažniausiai nurodomos priežastys – kitos šalies vėlavimas ir užsitęsę ar projekto pradžioje neįsibėgėję darbai, tebevykstančios paraiškų ar projektų vertinimo procedūros sąlygoja dar apie 243,3 mln. eurų arba 29 proc. visų nepanaudotų asignavimų. Tikėtina, kad šie vėlavimai yra didele dalimi nulemti prieš tai užsitęsusių viešųjų pirkimų ir susijusių procedūrų. Nemaža dalis asignavimų valdytojų nurodė, kad lėšos liko nepanaudotos dėl užsitęsusių, atidėtų darbų, veiklų, neįvykusių pirkimų dėl karantino apribojimų – dėl šios priežasties liko nepanaudota dar apie 9 proc. arba 78 mln. eurų. Apie 4 proc., arba apie 35 mln. eurų liko nepanaudota dėl mažesnio nei planuota socialinės paramos gavėjų skaičiaus, dar po 3 proc., arba po kiek daugiau nei 20 mln. eurų visų asignavimų liko nepanaudota dėl netikslus planavimo, mažesnio, nei planuota, pirkimų poreikio, užsitęsusių teisės aktų parengimo ir mažesnio, nei planuota faktinio subsidijų užimtumo didinimui poreikio.

INFORMACIJA APIE VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMŲ EKONOMIJĄ IR JOS PANAUDOJIMĄ

Asignavimų valdytojai, vadovaudamiesi Biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 60 punktu, gali ne anksčiau kaip likus 7 darbo dienoms iki biudžetinių metų pabaigos skirti lėšų įsiskolinimams padengti iš bendros patvirtintų asignavimų išlaidoms ekonomijos (išskyrus ES finansinę paramą ir kitą gaunamą tarptautinę finansinę paramą), nekeisdami patvirtintų programų sąmatų, neatsižvelgdami į asignavimų paskirstymą pagal funkcijas ir programas. Pagal asignavimų valdytojų pateiktus duomenis, Užsienio reikalų, Krašto apsaugos ir Kultūros. Teisingumo ministerijos pasiektą ekonomiją skyrė kitoms programoms finansuoti.

Užsienio reikalų ministerijai vykdant programas 0,7 mln. eurų ekonomija susidarė dėl mažesnio, nei planuota pirkimų poreikio, darbuotojų kaitos ir laikino nedarbingumo, sutaupyto išlaidų dėl pandemijos nulemtų ribojimų atidėtų komandiruočių, neįvykusių renginių, vizitų, projektų, įteisinus nuotolinį darbą sumažėjus transporto išlaikymo, eksploatacijos, nuomos poreikiui, ir kitų priežasčių. Sutaupytos lėšos skirtos narystės mokesčiui Europos Taryboje ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijoje sumokėti.

Krašto apsaugos ministerijai vykdant programas 0,21 mln. eurų ekonomija susidarė dėl mažesnių, nei planuota, pirkimų, laisvų pareigybių, užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų išsilyjant baldus ir sportinį inventorių ir kitų priežasčių. Šios lėšos panaudotos kreditiniams įsiskolinimams padengti.

Kultūros ministerijai vykdant programas asignavimų 0,9 mln. eurų ekonomija susidarė dėl teisminių ginčų neįvykusių suplanuotų paminklų statybos Lukiškių aikštėje ir Kryžkalnyje darbų. Šios lėšos panaudotos kitų programų vykdymui užtikrinti.

Teisingumo ministerijai vykdant programas 0,02 mln. eurų ekonomija susidarė dėl lėšų darbo užmokesčiui ekonomijos. Sutaupytos lėšos buvo panaudotos kreditiniams įsiskolinimams padengti – žalai pagal teismų sprendimus dėl netinkamų kalinimo sąlygų atlyginti.

EUROPOS SĄJUNGOS IR KITOS TARPTAUTINĖS FINANSINĖS PARAMOS LĖŠOMIS FINANSUOJAMŲ PROGRAMŲ VYKDYMAS

Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinus asignavimų paskirstymą pagal programas, planuota **2 235,6 mln. eurų** įgyvendinamų programų išlaidų apmokėti iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų.

12 lentelė. 2020 metų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšomis vykdomų programų išlaidos, mln. eurų

Programos finansuojamos	2020 m. asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas	Panaudoti asignavimai	Nepanaudoti asignavimai
Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis	2 235,6	2 238,6	1 940,2	298,4
Valstybės biudžeto bendrojo finansavimo lėšomis	176,9	211,1	161,2	49,9
Iš viso:	2 412,5	2 449,7	2 101,4	348,3

Šaltinis – Finansų ministerija

Pagal asignavimų valdytojų pateiktus su Finansų ministerija suderintus prašymus, bendroms ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšomis įgyvendinamoms programoms (priemonėms), projektams ir subsidijų schemoms skirti asignavimai Vyriausybės nutarimais buvo tikslinami persikirstant juos tarp asignavimų valdytojų, jų programų, investavimo sričių, valstybės funkcijų ir ekonominės klasifikacijos straipsnių. Asignavimų planas su leistinais patikslinimais viršijant įstatymu patvirtintas sumas buvo **2 238,6 mln. eurų**. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų asignavimų panaudota **1 940,2 mln. eurų (86,7 proc.)**, nepanaudoti asignavimai sudarė **298,4 mln. eurų**.

2020 m. didžiausia dalis ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų suplanuota skirti ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamiems projektams įgyvendinti. 2020 m. valstybės biudžete buvo numatyta investuoti 1,2 mlrd. eurų ES fondų lėšų. Investuota ES fondų lėšų suma sudaro 99 proc. asignavimų plano – 1,18 mlrd. eurų ES fondų lėšų, t.y., 1,2 karto daugiau nei per 2019 m.. 2020 m. investicijos yra didžiausios lyginant su ankstesniais veiksmų programos įgyvendinimo metais, t.y., 2020 m. investuota beveik trečdalis per visą laikotarpį investuotų lėšų. Tačiau siekiant

užtikrinti projektų įgyvendinimą ir Lietuvai skirtų lėšų investavimą laiku (iki 2023 m. spalio mėn.) būtina išlaikyti investicijų spartą ir 2021 m. investuoti 1,6 mlrd. eurų.

Didžioji dalis ES struktūrinių fondų lėšų – apie 247 mln. eurų, t.y., 21 proc. 2020 m. investicijų skirta kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimui, 137,7 mln. eurų (12 proc.) investicijų – aplinkosaugai, 133,8 mln. eurų (11 proc.) investicijų – visuomenės švietimui ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimui, 131,5 mln. eurų (11 proc.) investicijų – energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimui, apie 122 mln. eurų (10 proc.) investicijų – mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimui, 115,4 mln. eurų (10 proc.) investicijų – socialinės įtraukties didinimui ir kovai su skurdu, 106,7 mln. eurų (9 proc.) investicijų – darniojo transporto, pagrindinių tinklų infrastruktūros skatinimui, 102 mln. eurų (9 proc.) investicijų – smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimui, 37,8 mln. eurų (3 proc.) investicijų – informacinės visuomenės skatinimui, 30 mln. eurų (3 proc.) investicijų – projektams administruoti, 17,5 mln. eurų (1 proc.) investicijų – visuomenės poreikius atitinkančiam ir pažangiam viešajam valdymui.

ES paramos asignavimų plano bei jo panaudojimo duomenys atskleidžiami 12 lentelėje. Pagal asignavimų plano vykdymo duomenis, ES paramos lėšos 2020 m. sudarė 12,5 proc. visų biudžeto išlaidų.

13 lentelė. 2020 metų valstybės biudžeto išlaidos pagal funkcijas, mln. eurų

Valstybės funkcijos pavadinimas	Asignavimų planas su leistiniais patikslinimais			Panaudoti asignavimai			Planų vykdymas (proc.)		
	Iš viso	ES lėšos	Valstybės biudžetas (be ES)	Iš viso	ES lėšos	Valstybės biudžetas (be ES)	Iš viso	ES lėšos	Valstybės biudžetas (be ES)
Bendros valstybės paslaugos	1 551,4	15,2	1 536,2	1 474,4	11,8	1 462,6	95,0	77,6	95,2
Gynyba	1 135,1	0	1 135,1	1 129,2	0,0	1 129,2	99,5	0,0	99,5
Viešojo tvarka ir visuomenės apsauga	933,2	238,5	694,7	837	164,2	672,8	89,7	68,8	96,8
Ekonomika	3 943,0	1 357,1	2 585,9	3 645,8	1 194,0	2 451,8	92,5	88,0	94,8
Aplinkos apsauga	295,0	122,0	173,0	198	113,0	85,0	67,1	92,6	49,1
Būstas ir komunalinis ūkis	91,1	54,2	36,9	73,3	51,5	21,8	80,5	95,0	59,1
Sveikatos apsauga	1 107,0	62,1	1 044,9	1068	59,0	1 009,0	96,5	95,0	96,6
Poilsis, kultūra ir religija	515,1	57,7	457,4	445,4	36,8	408,6	86,5	63,8	89,3
Švietimas	1 745,4	190,0	1 555,4	1 708,7	181,8	1 526,9	97,9	95,7	98,2
Socialinė apsauga	5 078,4	141,8	4 936,6	4 982,2	128,1	4 854,1	98,1	90,3	98,3
IŠ VISO	16 394,7	2 238,6	14 156,1	15 562,0	1 940,2	13 621,8	94,9	86,7	96,2

Šaltinis – Finansų ministerija

Apibendrinant išlaidas pagal valstybės funkcijas, 2020 metais didžiausia ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų dalis – **1 194,0 mln. eurų (61,5 proc.)** panaudota ekonomikai. ES lėšomis remiamoms programoms ir projektams, susijusiems su švietimu – 9,4 proc., viešajai tvarkai ir visuomenės apsaugai panaudota – 8,5 proc., socialinei apsaugai – 6,6 proc., aplinkos apsaugai – 5,8 proc. visų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų.

Apibendrinant asignavimų valdytojų pateiktus duomenis apie įgyvendinant iš ES ir (arba) kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų bendrai finansuojamus projektus padarytas išlaidas, atsiradusias iš valstybės biudžeto lėšų apmokėjus neplanuotas, pripažintas netinkamomis (toliau – netinkamos) finansuoti ES ir (arba) kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis išlaidas, bendra netinkamų finansuoti išlaidų suma, kuri buvo apmokėta iš ES ir (arba) kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, bet vėliau padengta iš valstybės biudžeto lėšų, buvo **10,86 mln. eurų**. Bendra netinkamų finansuoti išlaidų suma, kuri buvo apmokėta iš bendrojo finansavimo lėšų, bet vėliau

padengta iš valstybės biudžeto lėšų, buvo **0,05 mln. eurų**. Netinkamų finansuoti išlaidų suma apmokėta iš karto iš valstybės biudžeto lėšų sudarė **0,55 mln. eurų**.

BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ PAJAMŲ ĮMOKOMIS IR TIKSLINĖS PASKIRTIES LĖŠOMIS FINANSUOJAMŲ PROGRAMŲ VYKDYMAS

2020 metais planuota **900,2 mln. eurų** biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą ir valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitas įstatymais, nutarimais ir kitais teisės aktais numatytų lėšų, skiriamų asignavimų valdytojų programoms finansuoti. Faktiškai į valstybės biudžetą tokių lėšų įmokėta **846,7 mln. eurų**.

Biudžetinės įstaigos pajamų įmokų ataskaitiniais metais į valstybės biudžetą įmokėjo 94,6 mln. eurų, iš kurių 4,8 mln. eurų yra pajamos už patalpų ir turto nuomą ir 89,8 mln. eurų pajamų įmokų už teikiamas paslaugas, kurios skiriamos įstaigų vykdomoms programoms finansuoti.

2020 metais į valstybės biudžetą buvo gauta **752,1 mln. eurų** pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, kurios įstatymais, nutarimais ir kitais teisės aktais yra skiriamos programoms finansuoti.

Didžiąją minėtų lėšų dalį sudaro Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos, kurių 2020 metais buvo gauta **504,4 mln. eurų** pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą.¹³ Lietuvos automobilių kelių direkcijos vykdomai Kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti skiriama 50 procentų akcizų pajamų gautų už realizuotą benzina, dyzelinius degalus, ir energinius produktus, skirtus naudoti kaip variklių degalai bei suskystintas dujas, skirtas automobiliams (429,7 mln. eurų), transporto priemonių mokesčiai (20,8 mln. eurų), kelių naudotojo mokestis (52,5 mln. eurų), mokestis už eismo ribojimą (0,2 mln. eurų) ir baudos už nustatyto greičio viršijimą, užfiksuotą stacionariaja Kelių eismo taisyklių pažeidimų fiksavimo įranga (1,3 mln. eurų). Kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti 2020 metais panaudota **565,8 mln. eurų**.

Vyriausybės nustatyta dalis praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizų pajamų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką bei iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio yra skiriama Kultūros rėmimo¹⁴, Sporto rėmimo¹⁵ ir Valstybiniam visuomenės sveikatos stiprinimo fondams¹⁶. 2020 metais Kultūros rėmimo fondui planuota 20,7 mln. eurų asignavimų, panaudota – 16,9 mln. eurų. Sveikatos apsaugos ministerijos administruojamam Valstybiniam visuomenės sveikatos stiprinimo fondui iš 3,2 mln. eurų suplanuotų lėšų panaudota 2,6 mln. eurų.

Aplinkos ministerijos vykdomoms programoms finansuoti gauta 86,6 mln. eurų iš nustatytos šiltnamio efektą sukeliančių dujų normos vienietų įsigijimo ir perleidimo sandorių, už aukcione parduotus apyvartinius taršos leidimus ir kitų Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatyme¹⁷ numatytų lėšų. 2020 m. 12,3 mln. eurų įmokėta iš mokesčių už aplinkos teršimą gaminių ar pakuotės atliekomis ir baudų už aplinkos teršimą, 12,6 mln. eurų – atskaitymų nuo pajamų pagal Miškų įstatymą. Iš viso ataskaitiniais metais įmokos nuo pajamų iš mokesčių bei kitos lėšos, skiriamos Aplinkos ministerijos vykdomoms programoms, sudaro 119,9 mln. eurų, o išlaidos – 60,2 mln. eurų.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įmokos iš asmenų grąžintų paskolų, kurios buvo suteiktos per akcines bendroves Lietuvos žemės ūkio banką ir Lietuvos taupomąjį banką gyvenamųjų namų, butų statybai arba pirkimui kredituoti lengvatinėmis sąlygomis, kaip kredito išteklius panaudojus Lietuvos Banko 1992 metais padarytos kredito emisijos dalį, sudarė 0,8 mln. eurų.

¹³ Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas, 2000 m. spalio 12 d. Nr. VIII-2032.

¹⁴ Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymas, 2007 m. liepos 4 d. Nr. X-1260.

¹⁵ Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas, 2018 m. spalio 18 d. Nr. XIII-1540.

¹⁶ Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas, 1994 m. liepos 19 d. Nr. I-552.

¹⁷ Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymas, 2009 m. liepos 7 d. Nr. XI-329.

Finansų ministerijos valdomam Rezerviniam (stabilizavimo) fondui, vadovaujantis šio fondo nuostatais¹⁸ ir Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų valdymo tvarkos aprašu¹⁹, 2020 metais priskaičiuota pervesti 80,7 mln. eurų.

Pagal Vyriausybės nutarimu²⁰ patvirtintą Įgyvendinant finansų inžinerijos priemonių grįžusių ir grįžiančių lėšų panaudojimo tvarkos aprašą ir finansų ministro įsakymu²¹ patvirtintas Palūkanų, sukaupytų įgyvendinant finansines priemones, įskaitymo į valstybės biudžetą taisyklės, visos palūkanos, sukaupytos ir gautos nuo grįžusių lėšų, ir kitos kontroliuojančiųjų fondų ir tiesiogiai įgyvendinamų finansinių priemonių grįžusių lėšų pajamos įskaitomos į valstybės biudžetą, priskiriamos prie palūkanų už depozitus ekonominės klasifikacijos straipsnio, prilyginamos teisėtai gautoms lėšoms ir skiriamos atitinkamai programai finansuoti. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Aplinkos ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Susisiekimo ministerijos ir Žemės ūkio ministerijos programoms finansuoti skirta 4,5 mln. eurų palūkanų, sukaupytų įgyvendinant finansines priemones.

14 lentelė. Perkeltos viršplaninės ir nepanaudotos įmokos į valstybės biudžetą, skiriamos programoms finansuoti, mln. eurų

	Nepanaudotas lėšų likutis 2019- 12-31 perkeltas į 2020 m.	Pajamų įmokos arba planuoti asignavimai konkrečiam tikslui	Panaudoti asignavimai	Nepanaudotas lėšų likutis 2020-12-31
Programos, kurios finansuojamos iš biudžetinių įstaigų pajamų įmokų	25,2	94,6	93,1	26,7
Programos, kurių finansavimo lėšos numatytos įstatymais ir kitais teisės aktais	286,2	756,1	740,3	302,0
Iš viso:	311,4	850,7	833,4	328,7

Saltinis – Finansų ministerija

VALSTYBĖS INVESTICIJŲ PROGRAMOS VYKDYMAS

Valstybės investicijų programoje planuojamos valstybės lėšos, kurios naudojamos finansuoti valstybės ir savivaldybių (apima tik dotacijas savivaldybių investicijų projektams finansuoti, teikiamas per atitinkamos valdymo srities valstybės politiką formuojančios ministerijos, valstybės įstaigos vykdomas programas), taip pat kitų ūkio subjektų investicijų projektams (investicijų projektų įgyvendinimo programoms) (toliau – investicijų projektai), kuriuos įgyvendinant valstybės lėšos skiriamos naujo statinio statybos arba statinio rekonstravimo darbams atlikti, ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui (toliau – turtas), reikalingam valstybės remiamų programų tikslams ir uždaviniams pasiekti, įsigyti, jeigu jį įsigyjant padidinamas turto kiekis ir įsigyjamo (sukuriamo) turto vertė lygi 360 tūkst. eurų arba viršija šią sumą, o naujų informacinių ir ryšių technologijų įsigijimo (sukūrimo) vertė lygi 100 tūkst. eurų arba viršija šią sumą.

Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintoje Valstybės investicijų 2020–2022 metų programoje (pagal investavimo sritis) 2020 metams valstybės kapitalo investicijoms buvo numatyta skirti 1 160,8 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, iš jų 719,3 mln. eurų – Europos Sąjungos ir kitos

¹⁸ Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 30 d. nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“.

¹⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. lapkričio 13 d. įsakymas Nr. 1K-273 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo valdymo“.

²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas Nr. 791 „Dėl įgyvendinant finansų inžinerijos priemones grįžusių ir grįžiančių lėšų panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

²¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. 1K-192 „Dėl palūkanų, sukaupytų įgyvendinant finansines priemones, įskaitymo į valstybės biudžetą taisyklės taisyklių patvirtinimo“.

tarptautinės finansinės paramos lėšos. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vadovaudamasi Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 8 priedu ir įgyvendindama Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimu Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“, 25¹ punktą, 2020 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 243 „Dėl Valstybės investicijų 2020–2022 metų programoje numatytų valstybės kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus (investicijų projektų įgyvendinimo programas)“ 2020 metams paskirstė valstybės kapitalo investicijoms numatytas lėšas pagal investicijų projektus (investicijų projektų įgyvendinimo programas). Be to, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vykdydama Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą, kuriam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarime (pasitarimo protokolai Nr. 14), 4 tikslo „Skatinti ekonomiką“ priemonei „Spartinti investicijų programas“ (statybos darbams ir kitoms priemonėms, susijusioms su šalies ekonomikos palaikymu ir (ar) vystymu) 2020 m. gegužės 6 d. nutarimu Nr. 458 „Dėl lėšų skyrimo“ numatė skirti 92,1 mln. eurų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų į Valstybės investicijų 2020–2022 m. programą įtrauktiems investicijų projektams 2020 m. papildomai finansuoti. Taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. rugsėjo 16 d. nutarimu Nr. 1015 „Dėl lėšų skyrimo“ numatė Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai skirti 2,1 mln. eurų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto techninių gebėjimų stiprinimui įgyvendinti.

Be to, vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme ir Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme suteiktomis teisėmis patikslintas valstybės biudžeto lėšų planas 2020 metų investicijoms (įskaitant viršplanines ir perskirstytas Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos programoms ir projektams finansuoti 2020 metams numatytas Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšas, valstybės vardu pasiskolintas lėšas, 2020 metams numatytų valstybės biudžeto asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti ekonomijos sumas, viršplaninių ir praėjusiais biudžetinėiais metais programoms finansuoti nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą sumas, numatytas panaudoti investicijoms, perkeltas Krašto apsaugos ministerijos 2020 metais planuotas, bet nepanaudotas valstybės biudžeto asignavimų sumas pagal su užsienio tiekėjais sudarytas sutartis dėl investicijų projektų, taip pat perskirstytas Krašto apsaugos ministerijos asignavimų investicijų projektams įgyvendinti sumas, kurios skirtos turtui įsigyti, užtikrinant nacionalinį saugumą ir vykdant tarptautinius įsipareigojimus teikiant priimančiosios šalies paramą) sudarė 1 402,6 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų (iš jų 717,2 mln. eurų – Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos, 94,2 mln. eurų – pagal minėtus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus valstybės vardu pasiskolintos lėšos) arba 241,8 mln. eurų daugiau valstybės biudžeto lėšų (iš jų mažiau 2,1 mln. eurų – Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos), palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu planu.

Asignavimų valdytojų 2020 metais patirtos kasinės išlaidos iš valstybės biudžeto (įskaitant Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas, taip pat pagal minėtus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus valstybės vardu pasiskolintas lėšas) sumokėti už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytą turtą, įgyvendinant investicijų projektus, sudarė 1 161,7 mln. eurų, arba 0,9 mln. eurų (0,1 proc.) daugiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu valstybės biudžeto planu, ir 240,9 mln. eurų (17,2 proc.) mažiau, palyginti su patikslintu planu.

Investicijų projektams, įgyvendinamiems bendrai su Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis, 2020 metais buvo išmokėta 645,4 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų (įskaitant Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos, bendrojo finansavimo lėšas ir valstybės biudžeto lėšas, skirtas apmokėti bendrai finansuojamų iš Europos Sąjungos fondų lėšų projektų netinkamam finansuoti iš Europos Sąjungos fondų lėšų pirkimo ir (arba) importo PVM) arba 164,2 mln. eurų (20,3 proc.) mažiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme

patvirtintu planu, ir 211,3 mln. eurų (24,7 proc.) mažiau, palyginti su patikslintu planu. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų 2020 metais buvo išmokėta 554,5 mln. eurų, arba 164,8 mln. eurų (22,9 proc.) mažiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu planu, ir 162,7 mln. eurų (22,7 proc.) mažiau, palyginti su patikslintu planu. Daugiausia, arba 124,9 mln. eurų (iš jų Europos Sąjungos paramos lėšų – 86,2 mln. eurų), palyginti su patikslintu planu, nepanaudota 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programai įgyvendinti planuotų lėšų dėl užtrukusių kokybiškų projektinių pasiūlymų parengimo ir vertinimo procesų, finansavimo sąlygų derinimo ir užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų.

Investicijų projektams, įgyvendinamiems be Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, 2020 metais buvo išmokėta 516,3 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų (iš jų 82,4 mln. eurų – pagal minėtus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus valstybės vardu pasiskolintų lėšų), arba 165,1 mln. eurų (47 proc.) daugiau, palyginti su Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintu planu, ir 29,7 mln. eurų (5,4 proc.) mažiau, palyginti su patikslintu planu. Iš jų: 11,3 mln. eurų (3,5 proc.) nepanaudota valstybės biudžeto lėšų (išskyrus biudžetinių įstaigų pajamų įmokas į valstybės biudžetą ir valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies lėšas ir valstybės vardu pasiskolintas lėšas), 11,9 mln. eurų (12,6 proc.) – valstybės vardu pasiskolintas lėšų numatytų skirti vykdant Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą, ir 6,5 mln. eurų (5,1 proc.) – biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą ir valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies lėšų, iš kurių beveik 5 mln. eurų sudaro Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšos. Lėšų nepanaudojimą lėmė užsitęsusių viešųjų pirkimų ir su jais susijusių teisinės bei administracinės procedūros, užtrukusių projektų įgyvendinimo eigoje paaiškėjusių papildomų darbų atlikimo terminų derinimo procedūros, paslaugų teikėjų laiku neįvykdyti sutartyse numatyti įsipareigojimai.

Kartu informuojame, kad 2020 metais apmokėtos visos išlaidos pagal nustatyta tvarka pateiktas paraiškas dėl lėšų skyrimo iš valstybės biudžeto už 2020 metais atliktus darbus, suteiktas paslaugas ir įsigytą turtą.

SKOLINIMOSI IR SKOLOS LIMITAI

2020 metais Vyriausybė laikėsi visų teisės aktuose nustatytų skolinimosi ir skolos limitų. Vyriausybės grynasis skolinių įsipareigojimų pokytis 2020 m. sudarė 5 233,3 mln. eurų (limitas – 5.401,4 mln. eurų). Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pastebėjimus, nuo 2020 metų į Vyriausybės grynąjį skolinių įsipareigojimų pokytį yra įtraukiamos kredito užtikrinimo (garantijos) sumos pagal Tarptautinės apskaitos sandorių ir išvestinių finansinių priemonių asociacijos Pagrindinių sutarčių Kredito užtikrinimo (garantijos) priedus.

Vyriausybės įsipareigojimai už valstybės garantuojamų garantijų institucijų prisiimtus įsipareigojimus pagal garantijas sudarė 257,7 mln. eurų (limitas – 768,0 mln. eurų). Bendra valstybės garantijų dėl paskolų, teikiamų valstybės investicijų projektams finansuoti ir (arba) naudojamų Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme nurodytų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių apyvartinėms lėšoms papildyti, suma 2020 metais – 97,2 mln. eurų (limitas – 370,5 mln. eurų). Bendra Vyriausybės garantijų dėl Mokslo ir studijų įstatyme nurodytų valstybės remiamų paskolų, prisiimtų 2020 ir ankstesniais metais, įsipareigojimų suma – 76,6 mln. eurų (limitas – 95 mln. eurų), iš jų per 2020 metus prisiimtų naujų įsipareigojimų suma – 12,3 mln. eurų (limitas – 16 mln. eurų). Bendra valstybės garantijų dėl paskolų ir ne nuosavybės vertybinių popierių, naudojamų ekstremaliųjų situacijų paveiktos ekonomikos skatinimo tikslams įgyvendinti ir verslo finansiniam likvidumui didinti, suma 2020 metais – 0 mln. eurų (limitas – 500 mln. eurų).

Valstybinių aukštųjų mokyklų ir valstybinių profesinio mokymo įstaigų 2020 metais pasirašytų paskolų sutarčių ir kitų įsipareigojamųjų dokumentų, suteikiančių teisę skolintis, suma – 3,4 mln. eurų (limitas – 8,5 mln. eurų). Bendra valstybinių aukštųjų mokyklų ir valstybinių profesinio mokymo įstaigų pasiskolintų lėšų pagal 2020 ir ankstesniais metais pasirašytas paskolų

sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus suma – 0,6 mln. eurų (limitas – 10,5 mln. eurų).

Lietuvos Respublikos valstybės garantijos suteiktos pagal Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuotus tarptautinius susitarimus su Europos investicijų banku 2020 m. sudarė 1,7 mln. eurų. Lietuvos Respublikos valstybės garantijos suteiktos pagal 2020 m. gegužės 19 d. Tarybos reglamentą dėl Europos laikinos paramos priemonės nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos, susijusios su COVID-19 protūkiu, mažinti (SURE) sukūrimo, 2020 m. sudarė 84,0 mln. eurų.

Bendras valstybės įsipareigojimų pagal garantijas lygis 2020 m. buvo 0,9 proc. BVP ir neviršijo nustatyto 5 proc. BVP limito. Taip pat Vyriausybė 2020 metais laikėsi visų kitų – perfinansavimo, palūkanų ir valiutų kursų kitimo – rizikos limitų.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme numatyta, kad 2020 metais valstybės biudžeto asignavimai (kartu su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis) viršys pajamas **1 248,2 mln. eurų**. Faktiškai valstybės biudžeto asignavimai viršijo valstybės biudžeto pajamas (kartu su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis) **4 565,6 mln. eurų**.

Valstybės biudžeto asignavimai viršijo valstybės biudžeto pajamas (nevertinat ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos įplaukų ir šiomis lėšomis vykdomų programų išlaidų) **4 957,4 mln. eurų**. 2020 metais valstybės biudžetas surinko 883,6 mln. eurų mažiau pajamų, o programoms įgyvendinti panaudojo 3 078,8 mln. eurų daugiau asignavimų nei planuota Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme (nevertinat ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos įplaukų ir šiomis lėšomis vykdomų programų išlaidų).

2020 metais gauta 2 332,0 mln. eurų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, palūkanų, delspinigių ir kitų pajamų, projektų vykdytojai taip pat grąžino 12,8 mln. eurų ankstesniais metais išmokėtų finansinės paramos lėšų. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos programoms finansuoti per 2020 metus buvo išmokėta 1 940,2 mln. eurų. Metų pabaigoje bendras ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų likutis buvo neigiamas ir sudarė 292,0 mln. eurų (2019 metų pabaigoje likutis taip pat buvo neigiamas ir sudarė 696,6 mln. eurų). Informacija apie ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos įplaukas ir mokėjimus pagal finansavimo šaltinius 2020 metais pateikiama aiškinamojo rašto **5 priede**.

15 lentelė. Informacija apie valstybės biudžeto ir skolintų lėšų likučius bankų sąskaitose ir baigiamas apyvartas, mln. eurų.

Lėšos pagal paskirtį	Lėšų likutis 2020 m. gruodžio 31 d. (įskaitant terminuotuosius indėlius)	Papildomos įplaukos, mokėtojų sumokėtos iki 2020 m. gruodžio 31 d.	Asignavimų valdytojų grąžintos lėšos, didinančios likutį	Biudžeto lėšų likučiai asignavimų valdytojų sąskaitose	Iš viso
Valstybės biudžeto lėšos	498,2	11,9	62,0	14,8	586,9
ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	152,4	0	1,6	0	154
Valstybės vardu pasiskolintos lėšos	1 905,4	0	0	0	1905,4
Iš viso valstybės biudžeto ir skolintos lėšos	2 556,0	11,9	63,6	14,8	2 646,3

Šaltinis – Finansų ministerija

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje valstybės biudžeto, įskaitant ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas, lėšų likutis sudarė 740,9 mln. eurų, iš kurių:

- 11,9 mln. eurų sudaro mokėtojų iki 2020 m. gruodžio 31 d. į Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Muitinės departamento biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas įmokėtos įmokos;
- 63,6 mln. eurų sudaro iki 2021 m. sausio 10 d. asignavimų valdytojų grąžintos lėšos;
- 14,8 mln. eurų sudaro lėšos, kurios buvo negrąžintos ir liko asignavimų valdytojų sąskaitose teisės aktuose nustatyta tvarka, tačiau dalį šių lėšų – Kultūros ministerija – 516,5 tūkst. eurų, Sveikatos apsaugos ministerija - 2 701, 7 tūkst. eurų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija – 36,7 tūkst. eurų 2021 m. turės grąžinti į biudžetą atsižvelgiant į 2020 m. lapkričio 3 d. Konstitucinio Teismo nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

Valstybės vardu pasiskolintų lėšų likutis sudarė 1 905,4 mln. eurų. Iš jų per 2020 m gauti 700 mln. eur iš Europos investicijų banko, 400 mln. eur iš Šiaurės investicijų banko ir 175 mln. iš Europos Centrinio banko.

Vyriausybės²² suteikta teise Finansų ministerija iš valstybės biudžeto laikinai laisvų lėšų teikia savivaldybėms trumpalaikes paskolas kai savivaldybėms laikinai trūksta biudžeto pajamų ir trumpalaikes arba ilgalaikes paskolas, kai dėl kredito įstaigų veiklos apribojimo ir (arba) jų licencijų atšaukimo savivaldybės negali disponuoti savo lėšomis. 2020 metais šia teise pasinaudojo 49 savivaldybės ir buvo suteikta trumpalaikių paskolų už 100,9 mln. eurų, o grąžinta – 10,8 mln. eurų.

2020 metų pabaigoje savivaldybėms suteiktų trumpalaikių paskolų likutis sudarė 90,1 mln. Eurų, o paskolos savivaldybėms, kurios buvo išduotos 2011 ir 2013 metais iš valstybės biudžeto laikinam pajamų trūkumui, susidariusiam dėl akcinės bendrovės banko „Snoras“, akcinės bendrovės Ūkio banko veiklos apribojimo ir banko licencijos atšaukimo, padengti ir kurių grąžinimo terminas pratęstas iki 2023 m., likutis yra 9,7 mln.

Finansų ministrė

Gintarė Skaistė

Valstybės išdo departamento vyresnioji patarėja

Rasa Kavolytė

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 26 d. nutarimas Nr. 345 „Dėl Savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“.